

T.C.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ADÖLESANLARDA SPORU BIRAKMA NEDENLERİNİN
FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)

Ayhan KAYABAŞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

KAHRAMANMARAŞ 2015

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ADÖLESANLARDA SPORU BIRAKMA NEDENLERİNİN
FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)

Ayhan KAYABAŞI

Bu tez,
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS
derecesi için hazırlanmıştır.

KAHRAMANMARAŞ 2015

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Ayhan KAYABAŞI tarafından hazırlanan “Adölesanlar’ da Sporu Bırakma Nedenlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi Kahramanmaraş ili Örneği” adlı bu tez, jürimiz tarafından 24/02/2015 tarihinde oy birliği ile Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Selçuk GENÇAY (DANIŞMAN)

.....

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı,
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç.Dr. İbrahim KIR (ÜYE)

.....

Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı,
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Haydar İŞLER (ÜYE)

.....

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı,
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Mehmet BOŞNAK

.....

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Ayhan KAYABAŞI

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ADÖLESANLARDA SPORU BIRAKMA NEDENLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ
(KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Ayhan KAYABAŞI

ÖZET

Bu araştırma ile Kahramanmaraş bölgesinde adölesan dönemindeki bireylerin sporu bırakma nedenlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın örneklemini Kahramanmaraş bölgesinde 10-19 yaş arasındaki 269 (adölesan dönemi) bireylerden oluşmuştur. Bu çalışmada kullanılan envanter çocukların sporu bırakma nedenlerini belirlemek amacı ile Maden, Koruç, Kocaekşi ve Arsan(2010) tarafından geliştirilmiş ölçekten yararlanılmıştır. Adölesan dönemi; homojen bir grup olmamasına karşın Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bu dönemi 10-19 yaş olarak belirlemiştir. Bu kişilerin anatomik ve fizyolojik gelişimleri bakımından spor yapmaları önem arz etmektedir. Herhangi bir nedenle sporu bırakma davranışı gösteren bireylerin bu davranışlarının altında yatan etkenlerin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla Kahramanmaraş bölgesinde bu yaş grubundaki lisanslı olarak bölgesel ve okullar arası spor müsabakalarına katılıp, değişik etkenlerden dolayı sporu bırakan kişilere bir anket uygulanarak alan taraması ile sporu bırakmada etken olan bazı unsurlar ortaya çıkarılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde elde edilen örneklemin evreni temsil etme kabiliyetinin bulunduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmanın teorik altyapısının büyük ölçüde doğrulandığı ve beklenen ilişkilerden spor yaşantısı ve antrenör ile ilişkiler, aile faktörü, akademik başarı ve okul yaşantısının yanında baskın olarak çalıştırıcı ve spor yaşantısının ortaya çıktığı görülmüştür. Bu da antrenör' ün sporu bıraktırma ya da devam ettirme hususunda ne kadar önemli olduğunu gösteren bir husustur.

Sonuç olarak; ortaokul ve lise döneminde sporu bırakmada antrenör 'ün önemli olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Adölesan, spor, spora katılım, sporu bırakma

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Şubat / 2015

Danışman: Doç. Dr. Selçuk GENÇAY

Sayfa sayısı: 67

Adölescents, Analyzed Causes The Termination of Sports In Terms of Different Variables
(Example of Kahramanmaras)

Ayhan KAYABAŞI

SUMMARY

Analysing the individuals' reason for quitting sport during the adolescence in Kahramanmaraş province according to the different variables is aimed by this study.

The target sample of the study includes individuals between the ages 10-19 (adolescence period) in Kahramanmaraş province. The inventory used in this study is improved by Maden, Koruç, Kocaekşi ve Arsan (2010) in order to state why children quit doing sport. Although Adolescence period is not a homogenous group, the World Health Organization (WHO) has identified this as a period of 10-19 years. It is important for these people to do sports in terms of their anatomical and physiological development. It is necessary to determine factors that underlie behavior who quit or tend to quit sports for any reason. For this purpose, individuals in this age group, who are licensed in Kahramanmaras, participate in regional and inter-school sports competitions and quit doing sports due to various factors, are conducted a questionnaire with a field scanning and as a result efficient factors in quitting sports are revealed.

As a result of these analyses, it is understood that the sample has the quality to represent the population. In addition to these, it is shown that the confirmation of the theoretical substructure of the study and the dominance of the relation between the sportive life and relations with the trainer among the expected relations such as; the sportive performance, relations with the trainer, family, academical success and school life. That's the point to confirm the importance of trainer in stopping or maintaining doing sports.

In conclusion, it is observed that the trainer has an important role for an adolescent in his secondary school and high school period to stop or maintain doing sports in Kahramanmaraş province.

Key words: Adolescence, sport, participation in sports, dropout in spor

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

Institute for Graduate Studies in Health Sciences

Physical Education and Sport Department of February /2015

Supervisor: Associate Professor Selçuk GENÇAY

Page number: 67

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarım sırasında beni destekleyen, bilgi ve tecrubesini esirgemeyerek bana yol gösteren değerli danıőmanım Doç. Dr. Selçuk GENÇAY'a teőekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans öğrenimim boyunca her adımda beni destekleyen aileme teőekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	i
SUMMARY.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÇİZELGELER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Cümlesi	2
1.1.1. Araştırmanın alt problemleri	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları	3
2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR.....	4
3. GENEL BİLGİLER.....	8
3.1. Spor Kavramı.....	8
3.2. Sporda Amatörlük.....	10
3.3. Sporda Profesyonellik	11
3.2. Sporun Önemi.....	12
3.3. Sporun Tarihçesi.....	14
3.4. Türkiye’de Sporun Genel Görünümü	16
3.4.1. Türkiye’de olimpiik sporlara katılım ve başarıları.....	17
3.4.2. Kahramanmaraş’ta sporun genel görünümü	19
3.5. Spor Branşlarına Başlama Yaşları	26
3.6. Bireyleri Spora Başlamaya Yönelten Etkenler	28
3.7. Adölesan Kavramı	29
3.7.1. Adölesan döneminin özellikleri	31
3.8. Sporu Bırakma Nedenleri.....	32
4. MATERYAL VE METOD.....	35
4.1. Araştırmanın Modeli.....	35
4.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	35
4.3. Veri Toplama Aracı	35
4.4. Veri Toplama Araçlarının Güvenirlilik ve Geçerlilik Analizleri	36
4.5. Verilerin Analizi	38
5. BULGULAR.....	39
6. SONUÇ ve TARTIŞMA	54
6.1.Öneriler	56
7. KAYNAKLAR	58
8. EKLER	64
ÖZGEÇMİŞ	67

ÇİZELGELER

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 3.1 Kahramanmaraş il merkezlerinde bulunan spor tesislerine ait bilgiler	21
Çizelge 3.2 Kahramanmaraş ilçe merkezlerinde bulunan spor tesislerine ait bilgiler	22
Çizelge 3.3 Kahramanmaraş ilinde federasyonlara göre sporcu sayıları	24
Çizelge 3.4 Motorik özelliklerin yaşlara göre gelişimi	27
Çizelge 3.5 Spor branşlarının yaşlara göre sınıflandırılması.....	27
Çizelge 3.6 Spor branşlarının yaşlara göre sınıflandırılması.....	28
Çizelge 4.1 KMO ve Bartlett testi	36
Çizelge 4.2 Faktörlerin özellikleri, açıkladığı varyans yüzdeleri ve açıklanan toplam varyansları.....	37
Çizelge 4.3 Sporu bırakma nedenlerinin alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayıları.....	37
Çizelge 5. 1 Araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımı.....	39
Çizelge 5. 2 Araştırma grubunun yaşa göre dağılımı	39
Çizelge 5. 3 Araştırma grubunun boy dağılımı	40
Çizelge 5. 4 Araştırma grubunun kiloya göre dağılımı	40
Çizelge 5. 5 Araştırma grubunun spora başlama yaşına göre dağılımı	41
Çizelge 5. 6 Araştırma grubunun en uzun süre yaptığı spor branşına göre dağılımı	41
Çizelge 5. 7 Araştırma grubunun takım sporu veya bireysel spor seçimine göre dağılımı.....	42
Çizelge 5. 8 Araştırma grubunun sporu bırakma yaşlarına göre dağılımı.....	43
Çizelge 5. 9 Araştırma grubunun en uzun süre yaptığı branşın süresine göre dağılımı	44
Çizelge 5. 10 Araştırma grubunun herhangi bir turnuvaya katılıp katılmamasına göre dağılımı	44
Çizelge 5. 11 Araştırma grubunun yaptığı sporla katıldığı turnuvada dereceye girip girmemesine göre dağılımı	45
Çizelge 5. 12 Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin annesinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	45
Çizelge 5. 13 Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin babasının eğitim durumuna göre dağılımı.....	46
Çizelge 5. 14 Araştırma grubunun ailenin aylık gelir durumuna göre dağılımı.....	46
Çizelge 5. 15 Araştırma grubunun ders başarı düzeylerine göre dağılımı	47
Çizelge 5. 16 Araştırma grubunun yaptığı sporu ailede başka yapan olup olmasına göre dağılımı	47
Çizelge 5. 17 Araştırma grubunun kişinin yetişmiş olduğu yerleşim yerine göre dağılımı	48
Çizelge 5. 18 Araştırma grubunun kardeş sayısına göre dağılımı	48
Çizelge 5. 19 Cinsiyet açısından sporu bırakma nedenleri (t testi)	49
Çizelge 5. 20 Turnuvada dereceye girme açısından sporu bırakma nedenleri (t testi).....	49
Çizelge 5. 21 Takım sporu bireysel spor açısından sporu bırakma nedenleri (t testi).....	50
Çizelge 5. 22 Yaptığımız sporu ailenizde sizden başka yapan var mı (t testi)	51
Çizelge 5. 23 Ailenin gelir durumuna göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçları.....	52
Çizelge 5. 24 Yaşa göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçları	52
Çizelge 5. 25 Sporu bırakma nedenleri alt boyutları ile okuldaki ders başarı durumu, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, kardeş sayısı, spora başlama yaşı ve spor yılı arasında yapılan pearson korelasyon analizi sonuçları	53

KISALTMALAR

WHO:	Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)
IOC :	Uluslararası Olimpiyat Komitesi (International Olympic Committee)
TİCİ:	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
BTGM:	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
GSGM:	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
YÖK:	Yüksek Öğretim Kurulu
KMÖ:	Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlilik Testi
MSA:	Ölçüm Sistemi Analizi (Measure of Sampling Adequacy)
SSPS:	Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi (Statistical Packet for Social Sciences)
(\bar{x}) :	Aritmetik ortalama
Ss:	Standart Sapma

1.GİRİŞ

Bireyleri yaşamları boyunca fiziksel, zihinsel, fizyolojik, psikolojik, biyomotorik ve sosyal yönlerden etkileyen en önemli etkenlerden biri sportif yaşam tarzıdır. Sportif yaşam tarzının kritik dönemlerinden biri olan adölesan dönemi, fiziksel ve duygusal süreçlerin yol açtığı cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan ve bireyin bağımsızlığını, kimlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini kazandığı zaman sona eren bir dönemdir (Derman, 2008). Adölesan dönemi; homojen bir grup olmamasına karşın Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 10-19 yaş arası “Adölesan Dönemi” olarak adlandırmaktadır (Gümüşdere, 2008).

Adölesan’ların kazalar için önemli risk davranışları bulunmaktadır. Uyuşturucu ilaç kullanımı, riskli davranışlar ve eylemler için yapılan özendirici reklamlar, tehlikeli davranışlara özendirme, çalışma ortamının tehlikeli olması ve yetersiz güvenlik önlemleri bir kazanın temel nedenleri arasında yer alır. Adölesanlar’da sigara, alkol kullanımı ve uyuşturucu madde bağımlılığı sıklığı hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde giderek artmaktadır. Adölesan dönemi yeni şeylerin denendiği bir dönemdir. Bu yaş grubu çocuklarda alkol, sigara ve uyuşturucu kullanmayı denemeye eğilim vardır. Adölesanların çoğu merak, kendini daha iyi hissetme, stresi azaltma, büyüdüğünü ya da grubun bir parçası olduğunu hissedebilmek amacıyla ya da sadece arkadaş ısrarı nedeniyle alkol ya da uyuşturucu kullanmayı denemektedir. Ancak bu denemelerinin ileride ortaya çıkabilecek çok ciddi sorunlara yol açabileceğini fark edemezler. Bu dönemde kendilerine hiç bir şey olmayacağı ve başkalarının karşılaştığı sorunların onların başına hiç gelmeyeceği duyguları hâkimdir. Adölesan dönemde çok ciddi sağlık sorunları oldukça seyrek görülmektedir. Ancak adölesan dönem yaşam boyu süren davranış ve alışkanlık kalıpların yerleştiği bir dönemdir. Sorunlara erken dönemde tanı konularak güvenli ve sağlıklı yaşam davranışlarının yerleştirilmesi gerekir (Özçebe, 2002).

Adölesan dönemindeki bireylerin anatomik ve fizyolojik gelişimleri bakımından spor yapmaları önemlidir. Herhangi bir nedenle sporu bırakma davranışı gösteren bireylerin bu davranışlarının altında yatan etkenlerin belirlenmesi gerekmektedir.

1.1.Problem Cümlesi

Adölesan dönemindeki bireylerin sporu bırakma nedenleri nelerdir?

Yukarıdaki soruya aşağıda alt problemler olarak cevap aranmıştır.

1.1.1. Araştırmanın alt problemleri

Adölesan dönemindekilerin spora başlama yaşları sporu bırakmaları üzerinde etkili olmakta mıdır?

Adölesan dönemindekilerin aileleri sporu bırakmalarında etken olmakta mıdır?

Adölesan dönemindekilerin akademik başarıları ile sporu bırakma arasında bir ilişki var mıdır?

Adölesan dönemindekilerin sporu bırakmaları cinsiyetler açısından farklılaşmakta mıdır?

Adölesan dönemindekilerin anne-baba eğitim düzeyleri sporu bırakmalarında etken olmakta mıdır?

Adölesan dönemindekilerin ailelerinin aylık gelirleri sporu bırakmalarında etken olmakta mıdır?

Adölesan dönemindekilerin kardeş sayısı sporu bırakmalarında etken olmakta mıdır?

1.2.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma dünya sağlık örgütü (WHO) genç insanlar tanımına göre Türkiye'de yaklaşık her üç kişiden biri genç insan grubundadır. Kahramanmaraş bölgesinde 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla şehir nüfusu 1.075.706 olarak belirlenmiştir. Bunlardan yaş grubuna göre 10-19 yaş grubu 210,073 kişi olup, bu da Kahramanmaraş nüfusunun % 19,5 ine tekabül etmektedir. Toplam nüfusa göre adölesan dönemi yaş grubu etkili bir çoğunluğa sahiptir. Adölesan dönemi, gelecek nesillerin kişiliğinin ve sağlığının belirlenmesinde en etkin rol oynayan bir dönemdir. Bu nedenle araştırma önem arz etmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Kahramanmaraş bölgesinde adölesan dönemdeki 10-19 yaş grubundaki lisanslı olarak bölgesel ve okullar arası spor müsabakalarına katılıp değişik etkenlerden dolayı sporu bırakan kişilere bir anket uygulanarak alan taraması ile sporu bırakmadaki etkili faktörler ortaya çıkartılmıştır. Bu araştırma ile adölesan dönemindeki bireylerin sporu bırakma nedenlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma Kahramanmaraş bölgesi çevresiyle sınırlıdır
- Araştırmanın yapıldığı kişiler adölesan dönemindeki 10-19 yaş arasındaki kişilerle sınırlıdır.
- Araştırmada yalnızca anket yöntemi uygulanarak araştırma verileri toplanmıştır.
- Araştırmada kullanılan verileri toplama aracında yer alan sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.
- Bu çalışma ankette alınan cevaplara, göre yorumlanmıştır. Bu nedenlerle çalışanların kendi değer ve yargıları ve fikirleri geçerlidir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin araştırmanın amacı için uygun bir araç olduğu varsayılmaktadır.

Anket uygulayan kişilerin soruları anlamlı bir şekilde algılayıp içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

2. KONU İLE İLGİLİ ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR

Konu ile ilgili alan yazın taraması gerçekleştirilmiş olup bu araştırmanın neticesinde sporu bırakma ile ilgili ulusal ve uluslararası pek çok yayına ulaşılmıştır. Bu kaynakların incelenmesi ile araştırmanın konu, amaç, yöntem ve bulgular bakımından pek çok yönden desteklenmesi sağlanmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde;

Ryska ve Hohensee (2002) Avustralya’da gençler üzerinde sporu bırakma nedenleri üzerine yaptığı araştırma sonucunda koçlar, ebeveynler, öğretmenler ve takım arkadaşlarının sporda rol almalarında etkili olduğunu rapor etmektedir. Aynı çalışmada erkeklerin kadınlara oranla daha rekabetçi bir yapıda olduğundan da bahsedilmektedir. Yine bu çalışmada yaşça ileride olan atletlerin spor ve spor dışı etkinliklerle ilgili rol çatışması yaşadıkları ifade edilmektedir. Araştırmanın örneklemini 349 kişiden oluşmaktadır. Bu örnekleme 32 adet önermeden oluşan bir anket cevaplandırılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırmada MANOVA analizi kullanılarak sporu bırakma nedenleri incelenmiş ve bunlar arasında rekabet, eylem, fit olma, takım ruhu, yeni durumlar, sosyal olarak fark edilir hale gelme ve kişisel meydan okumanın kaybolması listelenmiştir.

Sorrazin vd. (2002) Avrupa’nın sosyal psikoloji dergisinde yayınlanan çalışma ile bayan hentbolcuların sporu bırakma ve motivasyonları üzerinde hangi faktörlerin etkili olduğunu araştırmıştır. Bu araştırma sonucuna göre otonomi (Kişinin, kendi davranışlarını düzenleme ve bu davranışlara yön verme konusunda bir ölçüde bağımsız oluşu) motivasyonu motivasyonunda davranışsal eğilimleri ve bunun da sporu bırakma davranışını etkilediğini bulmuştur. Toplamda 335 Fransız hentbolcu üzerinden yapılan çalışmada 13 ila 15 yaş aralığında sporculardan elde edilen bir örneklem kullanılmıştır. Demografik faktörlerle başlayan anket beş bölümden oluşmaktadır. Diğer bölümler ise motivasyon ve spora yaklaşımlarla ilgilidir.

Benzer şekilde Thomas ve Fresar (2008) Uygulamalı spor psikolojisi dergisinde yayınlanan ergenlerin sporu bırakma nedenleri konulu araştırma ile aile desteği ve baskısının etkili olduğunu bulmuştur. 25 faal ve 25 sporu bırakmış yüzücü üzerinden yapılan araştırmada en az üç yıl yüzme sporu ile uğraşmış olan yaşları 13 ila 18 arasında

değişen bir örneklem elde edilmiştir. Bu örneklem ile yüz yüze görüşme metodu kullanılarak röportajlar gerçekleştirilmiştir. Yapılan istatistiki analizler neticesinde spora başlama ve bırakma yaşının erken olmasının bırakma üzerinde etkili olmadığı görülmüştür.

Wall ve Cote (2007) Psikoloji eğitimi ve spor psikolojisi konulu çalışmada sporu bırakma ve yatırıma devam etme üzerinde gerçekleştirmiş oldukları çalışma ile hem faal ve hem de sporu bırakmış olan sporcuların spora olumlu bakış açıları geliştirdiklerini ifade etmektedir. Bu çalışmada daha önce spor yapmış ama şu anda ebeveyn konumunda olan 11'i baba, biri ise anne konumundaki 12 kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Örneklemin demografik faktörler başta olmak üzere son yıl içindeki spor faaliyetleri ile ne düzeyde ilgilendikleri ve çocuklarının spor yapmalarına ne kadar taraftar oldukları ile ilgili pek çok özelliği ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Elde edilen bilgilerin yüzde analizleri ile analizleri gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak atletlerin anne babalarının spor yapmaları isteği ile çocuklarının sporda geçirdiği süreler arasında olumlu ilişkiler tespit edilmiştir.

Enoksen (2011) Norveçli atletlerin sporu bırakma oranları ve nedenleri ile ilgili yürüttüğü araştırmada iş ortamının, askerliğin, evliliğin ve ailenin sporu bırakmada etkili olduğunu ifade etmektedir.

Delorme vd.(2010) Fransız basketbolu bağlamında gençlerin yaş gruplarına göre sporu bırakma nedenleri üzerine yaptıkları araştırma da erken yaşta spora başlamanın etkili olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada 44 498 erkek, 30 147 bayan basketbolcudan elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Buna göre sporun bırakılmasında yaşın etkisinin incelenmesi gerekmektedir.

Molinero vd. (2003) İspanyol atletlerin cinsiyet sporun türü ve rekabet düzeyine göre sporu bırakma nedenleri üzerine yaptıkları araştırmada koçun sevilmemesi başarısızlık algısı ve takım atmosferinin olmamasının etkili olduğunu rapor etmiştir. 269 erkek ve 292 bayan sporcu üzerinden yapılan çalışmada farklı spor branşlarından kişilere anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin güvenilirlikleri Cronbach Alfa skorları ile ölçülmüş ve 0,5'ten yüksek olanlarla analize devam edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre erkek sporcular bayanlara nazaran dış etkilere daha fazla etkilendiklerini ve sporu bırakma nedenlerinin bu halde şekillendiğini ifade ederken bayanların daha fazla katılımcı bir yapıya sahip oldukları görülmüştür.

Williams (1998) yaptığı çalışmasında genç sporcuların sporu bırakmasını etkileyen nedenleri şu şekilde ortaya koymuştur:

Yarışmaya yönelik algılar

Antrenör davranışları

Ailenin beklentileri

Sosyal birtakım ajanlar

Craig ve Joan (2000), 221 sporcu ile bir araştırma yapmışlardır. Sporculardan %83'ü "eğlence" faktörünü spora katılımı en önemli neden olarak ortaya koymuşlardır. Sporcu bırakmış olan 169 sporcu ile yapılan bir diğer çalışmada ise sporu bırakmak için en önemli nedenler, sakatlık (%26), zaman çatışması (%18) ve antrenörün davranışları (%16) olarak sıralanmıştır. Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan diğer nedenler ise, eğlencenin az olması (%14), yeteri kadar iyi olamama (%9) ve diğer değişkenler şeklinde ortaya konulmuştur (para, taşınma, aile, sosyal baskılar, diğer aktivitelere katılım, okulda yaşanan problemler ve evdeki sorumluluklar).

Yapılan çalışmada ayrıca 183 sporcuya en fazla tercih ettikleri (favori) antrenör özellikleri ve 153 tanesine de en az tercih ettikleri antrenör özellikleri sorulmuştur. Çalışmanın sonucunda antrenörlerle ilgili olarak önerilerde bulunulmuştur (Bakker ve ark.,1993). Bu önerilere göre yapılan pek çok çalışma sporcuların, hem içsel hem de dışsal motivelerle spora katılım gösterdiklerini veya sporu bıraktıklarını ortaya koymuştur.

Vallerand ve ark. (2002), bayan hentbolcularda motivasyon ve sporu bırakma ilişkisini ele alan 21 aylık ileriye dönük bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya yaşları 13 ve 15 arasında değişen 53 farklı takımda oynayan toplam 335 bayan hentbol oyuncusu katılmıştır. Hentbol sezonun başında sporculara birtakım envanterler uygulanmış ve 21 ay sonra hentbol federasyonunun da işbirliği ile hentbolu bırakan sporcular belirlenmiştir. Toplam 74 sporcunun 21 ay sonra sporu bıraktıkları ortaya konulmuştur. (%22 sporu bırakma oranı).Neredeyse her on çocuktan üç veya dördü sezon başladığında sporu bırakmaktadır. 12 yaşından daha küçük çocuklar kazanamıyorlarsa sporu bırakırlar (Maden, vd. 2010). 12 ve 17 yaşları arasında olan çocukların %90'ı sporu bu nedenlerden dolayı bırakmaktadır (Robertson,1981). Sporcu bırakma yaşları 10 ve 18 arasında değişen 50 yüzüyle yapılan bir çalışmada sporcu bırakmalarındaki en önemli nedenler, "diğer

şeylere zaman ayırmak" ve "ilgilerin değişmesi" olarak ortaya konulmuştur (Gould, Feltz, Horn ve Weiss, 1985). Diğer önemli sebepler ise, "istediğim kadar iyi olamadığım için", "yeteri kadar eğlenceli değil", "diğer sporları yapmayı isteme", "baskıdan hoşlanmama", "sıkılmak", "antrenörü sevmemek", "antrenmanların zor olması" ve "yeterli heyecanın olmaması" olarak ortaya konulmuştur (Weinberg ve Gould, 1999).

Bu araştırma çocukların sporu bırakma nedenlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Sonuçlar genç katılımcılarda, başkalarını memnun etmek ve oyun içerisinde becerilerini sergilemek motiflerinin oldukça önemli olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte oyundan heyecan alma tüm yaş gruplarında önemli bir oran göstermiştir. Ancak bizim çalışmamızda yaşa göre sporu bırakma sebepleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Bunun nedeni çocukların, spora 624 katılımlarının devam etmesi ve yaş grupları arasındaki fark çok fazla olmadığından dolayı daha büyük yaş grubundaki çocuklar önceki sporu bırakma tecrübelerinde benzer nedenlerden dolayı sporu bırakmış olabilirler. Martens, (1986) Araştırmalar çocukların sporu bırakma nedenlerinin cinsiyete göre farklılık olabileceğini göstermektedir. Erkekler için arkadaşları birincil neden olarak görülürken, kızlar için okul ve okul sorumlulukları önemli olmakta olduğunu bildirmektedir (Maden, 2010).

Gölleröğlu, (2010) "Türkiye’de Yüzme Branşı ile Uğraşan Sporcuların Spor Yaşamlarının Erken Yaşta Sona Ermesinin Nedenleri" başlıklı yüksek lisans tezi çalışmasında sporcuların en çok hangi yaşlarda ve hangi sebeplerden dolayı yüzme sporuna devam etmeme kararı aldıklarını, yüzme kulüplerinden seçilmiş 8-25 yaş aralığında toplam 10 sporcuya anket uygulamış ve yüzme sporunun erken yaşta spora başlayıp erken yaşta profesyonel olmasından dolayı eğlenceye ve oyuna yeterince zaman ayıramamasından kaynaklanan nedenlerden dolayı yüzme sporunu bıraktıkları sonucuna ulaşmıştır.

3.KURAMSAL ÇERÇEVE

Genel anlamda eğitim, bireyin kişilik, sağlık ve mutluluk kazanmasını; ekonomik ve sosyal yararlar sağlamasını amaçladığına göre, beden eğitimi ve spor; eğitimin bu anlamdaki genel amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunan önemli bir etkinlik olmaktadır. Buna göre beden eğitimi ve spor; hedefi insan performansını geliştirmek olan seçtiği fiziki aktivitelerle bu hedeflere ulaşmaya çalışan bir eğitim yöntemidir. Beden eğitimi ve spor etkinlik demektir, beden araç olup, amaç tüm kişiliğin eğitimidir. Sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik, karakter, etik değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir (Sunay, 2010).

3.1. Spor Kavramı

Spor; yenme ve müktedir olma gibi, insanın bilinçaltı arzularının tatminini amaç edinen, belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür (Şahin, 2002). Spor İngilizcenin yardımıyla dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen İngilizce kökenli değildir. Kelime olarak spor; Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen Disportare veya Deportare kelimelerinden doğmuştur. 17. yüzyıldan sonra çok kullanılması sonrası ilk hecesi, kısaltılarak Sport olarak kullanılmaya başlanır. Fransız hümanist bu terimi top oyunları olarak kullanmıştır (Göral,2001).

Fransızlar 'da aynı sözcükten, orta çağ 'da eğlenmek ve zevklenmek anlamında “se-deporter” biçiminde yararlanmışlardır. Ekonomik, kültür ve sosyal kalkınmanın başlıca unsuru olan insan gücünün beden ve ruh sağlığını sağlayıcı, koruyucu ve bütünüyle ve dengeli olarak yapının geliştirilmesi ile ilgili faaliyetlerle, bu faaliyetlerin yarışmaya dönüşmüş durumu spordur. Spor toplumsal yaşamın, toplumsal kültürün organik öğelerindedir. Zaman içerisinde kültürdeki sonuç olarak toplumdaki değişiklikler spor kavramına yüklenen anlam ya da işlevi değiştirmektedir. İnsan doğayı işleyerek bir ölçüde de olsa kendi buyruğu altına almıştır. Spor da insan vücudunu işlemekle gelişmiştir (Açık vd.,1997).

Günümüzde çoğu insan ‘spor’ kavramını ne olduğunu kendi deneyimlerine dayalı olarak yorumlamaktadır. Çoğumuza göre spor, sağlık ve eğlence olurken, bazılarına göre, profesyonel bir iş ve çalışma alanı (teknik direktörlük, antrenörlük, sporculuk) yine bazılarına bir istihdam alanı (spor kulüpleri, federasyonlar) ve kimisine göre de bir ticaret alanı (spor ürünlerinin pazarlanması) alanı olabilmektedir (Sunay, 2010).

Spor insanın sahip olduğu en önemli olanaklardan biridir. Bu nedenle insanın tüm yaşamına yayılabilir. Aynı deyişle insan spor yapmaya doğunca başlayıp, ölünce bırakabilir. Her insanın her yaşta ve her durumda yapabileceği bir spor mutlaka vardır. Spor yapmak denilince hemen şampiyon olmak, rekorlar kırmak vb. durumlar düşünülmektedir. Aynı deyişle spor yalnızca sporcu dediğimiz insanların bir etkinliği değildir. Spor mutlaka büyük sportif başarılar kazanmak için yapılmaz. Başarı ögesinin spordaki yönlendirici gücü yadsınamaz, fakat bu yalnızca rekorlarla ve şampiyonluklarla da sınırlandırılmaz. Böyle bir anlayışı daha ilk başta her bireyin sahip olduğu sportif özelliği, yukarıda belirlenen deyimle içimizdeki spor yapan insanı göz ardı etmekten başka bir şey değildir (Erdemli, 1996).

Kavram karışıklığı yaratan bir diğer konu da, beden eğitimi geniş sosyolojik yapı içerisinde görerek “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarının bu yapı içerisinde algılanmasıdır. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri açısından spor, beden eğitiminin bir parçasıdır. Ancak, Türkiye’de büyük bir çoğunluk için, beden eğitimi ve spor aynı anlama gelir. Aslında bu düşünce şekli yalnız türk toplumuna özgü değildir; hemen hemen tüm ülkelerde beden eğitimi ve spor aynı kavramda ele alınır. Örneğin; “time” dergisi “sporun altın çağı” başlığı altında, spor ve beden eğitimi eş anlamlı olarak ele almıştır. Oysa evrensel olarak düşünüldüğü zaman spor, beden eğitiminin bir parçasıdır ve beden eğitimi; sporları, dansı ve tüm diğer hareketleri içerisine alır. Ancak, “sporun altın çağı” yazısı, at yarışları, otomobil yarışları ve genel olarak seyirci katılımını, aynı şekilde beden eğitimi içerisinde tanımlayamaz. Bu nedenle sporun, beden eğitiminden çok daha geniş bir kavram olduğuna inanılır. Nitekim yukarıda açıklanan beden eğitimi tanımına ters düşerek, beden eğitiminde ifade edilmeye çalışılan “spor” sözcüğü ile tanımlanmaktadır (Açıkada, 1990).

Sporun daha iyi anlaşılması için toplumsal koşullar içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Spor; toplum biliminde, sporu sadece bir yarışma ve fiziksel üstünlük

olarak değil, önemli ve sürekli bir sosyal olgu olarak yaklaşarak sporun sosyal karakteristiklerini açıklamaya çalışır. Dengeli, güçlü, sağlıklı, verimli, uzun ömürlü yaşamada, toplum olarak böyle bir insan gücüne sahip olmada en etkili ve cazip bir faaliyetin spor olduğu unutulmamalıdır. Spor sadece yarışma, derece kazanma, rekor kırma değildir. Bunlardan önce katılma, yapma ve yaşamadır. Spor bütünüyle hareket ve mücadele esasına dayanan ve bunun içinde gereken bir takım alışılmış idman ve yarışmalardır. Yine spor, toplum bilimcilerinin tanımına göre, ancak düzenlenmiş ortamlarda, yarışma ortamında yapılan etkinlik spor olarak tanımlanabilir. Etkinliğin kuralları bellidir ve onaylanmıştır. Kuralları ilgili kurumlarca belirlenir ve düzenlenir (Ramazanoğlu vd. 2005).

3.2.Sporda Amatörlük

Fransızca “amateur” sözcüğünden dilimize aktarılan “amatör” kavramı, Latince’deki “amare”, yani "sevmek" fiilinden kaynaklanmaktadır. Antik olimpiyat oyunlarında şampiyon olan sporcu sadece bir yabani zeytin dalı ile ödüllendirilmekteydi. Amatör kelimesinin bilinmediği Eski Yunan’da atletler sadece kazanmak için yarışlardı. Zira eski Yunanca ’da “athletes” sözcüğü, “bir ödül karşılığı yarışan kişi” anlamına gelmekteydi (Koryürek, 2003).

Amatör sporculara uygulanan kurallar, ülkelere ve spor branşlarına göre değişir. Karşılık olarak para, maddi değeri olan bir eşya, maaş veya herhangi bir ödenek almadan spor yapan kişi amatördür. Maddi çıkar sağlamaya çalışmak veya amatör olamayanlarla yarışmalara katılmak, amatörlük niteliğinin kaybedilmesine yol açar. Özellikle büyük yarışmalarda, yorucu çalışmalar ve yapılması gereken uzun yolculuklar yüzünden, gerçek amatör sporcular gittikçe azalmaktadır (Kılıçlıoğlu vd., 1960).

Dünyanın en büyük spor organizasyonu olan modern olimpiyatlar, Fransız Baron Pierre de Coubertin tarafından “amatörlük” felsefesiyle başlatılmıştır. Ancak rekabet ve başarıya ulaşmak için gereken harcamaların artması nedeniyle, sporcular amatörlüklerini koruyamaz hale gelmiştir. Spor yaparken gelir elde eden veya verilen ödülleri kabul eden bazı sporcuların kazandıkları başarılar geçersiz sayılmış, elde ettikleri madalyalar da geri

alınmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) Olimpiyatların ilk dönemindeki tutucu amatörlük anlayışı, günümüzde zorunlu bir dönüşüme uğramıştır (Özsoy, 2011).

Olimpiyat komitesi (IOC) 'nin bugünkü anlayışına göre, uygun görülen bazı gelirler, araç gereç vb. kamp ve müsabaka sırasında ikamet, beslenme, ulaşım, spor malzemesi, tesislerden faydalanma, antrenman ve sağlık hizmetleri, geleneksel oyun ve yarışmalarda para ve mal şeklindeki ödüllerle sınırlı masraflar karşılığı alınan para ve mallar amatörlüğü etkilememektedir. Ancak amatör statüsündeki sporcuların çeşitli yollarla bu sınırları aşan gelirler elde ettiği ve “gizli profesyonellik” yaşadığı bilinmektedir (Özsoy, 2011).

3.3. Sporda Profesyonellik

Bir işi, mesleği, amatörler gibi zevk için veya heves dolayısıyla değil de, kazanç sağlamak amacıyla yapan kimsedir. Maç veya gösterilere çıkmak için öğretici olarak çalışarak ücret alan sporcu profesyonel sayılabilir. Bir spor dalında maddi kazanç karşılığında çalışan her kişi profesyonel sayılır. Ayrıca, bir sporcunun amatörlükten profesyonelliğe geçebilmesi için sporun çeşidine göre değişen daha birçok kayıt ve şart vardır. Profesyonel sporcu, amatör sporcudan farklı olarak sporu sadece eğlenmek veya vakit geçirmek için yapmaz; daha ziyade ekonomik olarak geçimini sağlamak ve para kazanmak amacı baskındır (Öztürk, 2014).

Gizli profesyonellik ise, amatör olarak yapılan ancak zamanının büyük bir bölümünü ve geçiminin büyük bir kısmını ilgilendiği spor branşından sağlayan kimsedir. Her ne kadar amatör sporcu tanımında amatör sporcunun sporu bir meslek olarak ve para kazanma amacı ile yapmadığı belirtilse de amatör olarak gözüken pek çok spor dalında gerek sporcular gerekse yöneticiler ve organizatörler yüksek miktarlarda gelir kazanabilmektedirler. Teorik olarak, amatörlük ve profesyonelliğin sınırlarının tespit edilebilmesi mümkün olsa da uygulamada bu sınırı çizmenin zorlaştığını, sağlık ve fiziksel nedenlerle yapılan spor dışında, amatörlüğün giderek zedelendiğini, elit sporcunun mutlaka maddi bir karşılık almak suretiyle spor yaptığını ifade etmek gerekir (Bakanlık, 2014).

3.2. Sporun Önemi

İnsanları spor yapmaya alıştırmak, yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olmak ve sağlıklı kalabilmesi için spor yapmasının gerekli olduğu artık tüm toplum kesimlerince bilinmektedir. Spor aracılığıyla insanın yaptığı işten en yüksek seviyede verim alması kolaylaşacaktır. İnsanın araç değil amaç olduğu düşünülmeli, başka gayeler için onun kullanılması değil, her şeyin onun için kullanılması ilkesi geçerlik kazanmalıdır. Onun huzuru, rahatlığı, mutluluğu, saadeti, fikren ve ruhen gelişmesi için uğraşılmalı; genç-yaşlı, kadın-erkek, çalışan-çalışmayan herkes için spora da yönelmelidir (Ramazanoğlu vd., 2005).

İnsanların var olduklarından beri boş zamanlarını geçirecek birtakım etkinliklerde bulduklarını söylemek yanlış olmaz. Ancak, ilk dönemlerde insanların geçim derdi ile kendilerine ayıracak vakitleri çok az iken, zamanla, uygarlığın gelişmesi ve dolayısıyla toplum hayatında iş bölümünün artması, bilimin ilerlemesi ve üretimde kullanılması ile insanların geçmişe oranla kendilerine ayıracakları daha fazla boş zamanı olmuştur. Bunun neticesinde insanlar, üretimden arta kalan zamanlarında birtakım bedensel ve zihinsel etkinliklerde bulunmuşlardır. İlk önceleri, bugünkü modern spor anlayışından çok uzak olan, daha çok yerel önem arz eden ve daha çok savaşa hazırlık amaçlı askeri nitelik taşıyan oyunlar, bireylerin çalışma saatlerinin azalması, dünyanın küçülmesi, iletişimin ve medyanın gelişmesi ile birlikte dünya çapında yapılmaya başlamış ve bu etkinlikler toplumlar için büyük değer kazanmıştır (Erkal, 1992).

Spor, uğraşan için her şeyden evvel teskin edici bir fonksiyona sahiptir. Kişiyi, oyun içerisinde sadece rekabete motive ederek, modern toplum hayatının gerginliklerinden, stresinden bir an için dahi olsa kurtulma imkânı sağlayarak psikolojik açıdan rahatlatmaktadır. Ayrıca sporun, yapının ruh sağlığı yanında, beden sağlığı üzerindeki olumlu etkileri de herkes tarafından bilinmekte ve bu nedenle de tavsiye edilmektedir (Erten, 2006).

Toplumun kendiliğinden oluşmuş fakat zorla kabullenilmesi mümkün olmayan ama spor olgusu sayesinde uyumun kolaylaştığı bazı kurallar kendiliğinden oluşmaktadır. Ferdin toplumla ilişkilerini düzenlemede ve ferde toplum kurallarına uyumunda önemli rol oynayan spor veya sportif olay; fert ve toplum ilişkilerini geliştirdiği gibi, toplumun

yüceltilmesinde önemli bir araç olarak ta değerlendirilmektedir. Spor anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği için düzen sağlama kabiliyetinde geliştirmektedir. Sabırlı ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal gruba ve topluma mensubiyeti değerlendirme gücünü ferde kazandırmakla, fert ile toplum ilişkilerini daha ahlaki kılmaktadır (Erkal, 1992).

Her dereceli okul öğrencilerinin fikri eğitimlerinin yanında, fiziki eğitimlerine de eğilmek, böylece bir ulusu oluşturan bireylerin, sağlıklı, atılgan, becerikli, üretken olmalarını ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini, kısaca beden, zihin, duygu ve sosyal yeteneklerinin ulusal amaçlar doğrultusunda gelişmesini sağlamak vazgeçilmez bir devlet görevidir. Ayrıca spor gelişen teknolojinin, hızla kentleşmenin ve diğer yaşam koşullarının bireylere getirdiği bunalım baskıları azaltır. Bunların insan üzerindeki olumsuz fizik ve moral etkilerini hafifletmek, dolayısı ile sağlıklı bir toplum yaratmak için beden eğitimi ve spor aktivitelerinin özgün ve yaygın eğitim kurumlarında bulunan öğrenciler için vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek, bir ulus için gelişmenin ve kalkınmanın temel taşı olarak görülmektedir (Yavaş ve İlhan, 1997).

Fiziksel ihtiyaçların temelini hareket etme ihtiyacı oluşturur. Uygun seviyede veya düzenli bir şekilde yapılan fiziksel aktivite sadece kemik ve kasların gelişiminde değil aynı zamanda kalp ve akciğerler içinde önemlidir. Araştırmalar göstermiştir ki; boş zamanlarında fiziksel etkinliklere katılan çocukların kasları ve sinir sistemleri arasında koordinasyonu geliştirmeleri daha çabuk ve kolay olacaktır. Ayrıca boş zamanlarında fiziksel aktivitelere katılan bireyler düzenli spor yapma alışkanlıkları kazanacakları için yaşamlarının daha sonraki dönemlerinde pek çok sağlık problemlerinden kurtulacağı da pek çok araştırmacı tarafından ortaya konmuştur (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

İnsan topluluklarını millet yapan kültür unsurlarından biri de spordur. Spor kişisel olduğu kadar sosyal bir olaydır. Toplumların devamında, kültürlerinin korunması, kendilerini geliştirebilmeleri için başka yöntem, metot ve araçlar olduğu kadar spor ve sportif faaliyetler de etkili olmuştur. Toplumsal dayanışmanın sağlanmasında spor gibi bireyleri yakınlaştırıcı, birbirine kaynaştıran merkezlerin önemli rolleri vardır. Bilgi, davranış ve kabiliyetlerin geliştirilmesi ve kazandırılması için sürekli faaliyetler dizisi olan eğitim, sporu ve sportif faaliyetleri de içermektedir. Bir sosyal olay olarak spor, eğitim kapsamı içinde irdelenmelidir. Eğitim ve öğretim alt yapısını tamamlamış modern

toplumların spordaki gelişmişliği, cinsiyet, eğitim ve spor ortamı ile direkt bağlantılıdır (Ramazanoğlu vd., 2005).

İnsanların gelişen çağın gereklerine ayak uydururken ve bu gelişmeleri yakından takip ederken, çeşitli baskı ve streslere yenik düşmesiyle, toplumda ferde ayrı bir yük yüklenmiştir. İnsanların makineleşmenin ve teknolojinin etkisi altına girdiği günümüzde, bu baskı ve streslerle başa çıkma araçlarından birinin de spor olduğu gözlenmektedir. İnsanın günlük yaşantısındaki sıkıntıları ve özellikle de şehir yaşamının getirdiği yoğun stres, gelişen teknoloji ve onun gerisinde kalmanın doğurduğu geleceğe yönelik kaygılardan kurtuluşun belki de en kolay olarak yaşandığı alan spor olacaktır (Koruç ve Bayar, 1992).

Toplumların yapılarında manevi yönden etkilemeler yaptığı kadar ticaret, sanayi ve turizm açısından da önemli yer tutan spor toplumun hemen her kesiminde olumlu gelişmelere neden olacaktır. Özellikle ülkelerin kendi kültür ve miraslarını diğer toplumlara veya ülkelere tanıtmalarının doğal ve pratik yollarından biridir. Spor sayesinde toplumlar kendi örf, adet, gelenek ve görenekleri gibi kendilerini ayakta tutan değer yargılarının tanıtımını yapacaktır. Ülkenin tarihi güzellik ve turistik bölgelerinin tanıtımı ve başka toplumlara yansımaları bunun sonucunda turizm ile birlikte sanayide ve ticarete azımsanamayacak büyük gelişmeler neden olacaktır. Sportif faaliyetler toplumun değişik kesimlerine kadar gidebilen sosyal entelektüel bir olay olduğu kadar sınai ve ticaret özelliklerini de göstermektedir. Bu sebeple ülke ekonomilerinde de bir yeri işgal etmektedir (Fişek, 1980).

3.3. Sporun Tarihçesi

İnsan vücudunun belli amaçlar için eğitilmesi düşüncesi, insanlığın dünya üzerindeki varlığı kadar eskidir. Her biri milyonlarca yıl süren jeolojik devirlerde insanoğlu güçlü bir tabiat ve hayvanlar alemi ile buna benzeyen üstün güçler karşısında aklını işletmeden kalmışsa da, yaşama uğraşısında davranışlarını daima ayarlamak zorunluluğu duymuştur. İlk insanın hayvan veya insan olsun, koşup yakaladığı ya da kaçıp kutulamadığı düşmanı ile ölüm kalım mücadelesine girdiği zaman onu sadece kendi kas gücü ve ağırlığı ile alt edemediği de olmuştur. Böyle olunca da bu gücü artırmak ve başarıyı kendi tarafına

çevirmek için yine yakın mücadelede kullanmak üzere bir takım aletlerden faydalanmayı düşünmüş bunun için bir yandan silahını geliştirirken diğer yandan vücut güç ve yeteneklerini bu yönde kullanmak için çalıştırmıştır (Tayga, 1990).

Spor; sanat, bilim, felsefe, din vb. birçok olgu gibi kültürün vazgeçilmez unsurudur. Bireylerin, beden hareketlerinin organize bir şekilde hayatlarına zaman zamanda yarışmaya yönelik bir sportif gösteriye dönüşmediği toplum yoktur (Afyon, 1997).

Toplumlar arası mücadelelerde üstünlük sağlayabilmek için insanların fiziksel olarak daha çok çalışmaları gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu da beden eğitimi ve sporun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. M.Ö. 2500'den başlayarak Mısırlı askerler savaş ve güreş çalışmaları yapardı. M.Ö. 1500 yılına doğru Giritliler dansa, güreşe, koşulara ve boğa ile yapılan savaflara büyük ilgi gösterdiler. Klasik antik çağlarda Yunanlılar gymnasiumlar, palestralar ve stadyumlarda; koşma, disk atma, atlama ve top oyunları da oynarlardı. Bu gösterişli, parlak dönemini M.Ö. 5. yy. da yaşadıkdan sonra M.Ö. 393 Roma egemenliği sırasında önemini yitirdi. 14. yy. da başlayan Rönesans ve hümanizm hareketleri beden eğitimi ve sporda, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirerek beden terbiye edilmesi fikrini ön plana çıkartmıştır. Bu da 1400'lü yılların sonunda beden eğitiminin Avrupa'da okulların programına alınmasını, 1900'lü yıllarda ise Amerika'da bazı üniversitelerin eğitim ve öğretim programına girmesini sağlamıştır (Kılıç vd., 2012).

İnsan toplulukları arasındaki ilişkiler geliştikçe, spor, bu ilişkilerin barışçıl amaçlar doğrultusunda kullanılmasının en önemli aracı olmuştur. Tarih boyunca bu misyonunu devam ettiren spor, modern zamanlarda yapılan müsabakalar ile daha büyük karnavallar ve eğlence etkinlikleri haline gelmiştir. Olimpiyatlar, dünya şampiyonaları, kıtaların kendi içerisinde ve kıtalar arası yaptıkları spor turnuvaları bunun en güzel örnekleridir (Karapınar vd. 2006).

1896 yılında, ilk modern olimpiyatlar düzenlenerek, her milletin bu oyunlar aracılığıyla kendini göstermeleri ve sporun barışçı amaçlarla kullanılabilmesi sağlanmıştır (Afyon, 1997).

Türklerde spor; sporun tarih sahnesi çıkmasıyla başlamıştır. Sporu sosyal, psikolojik, oyunlar, eğlenceler ve kültürlerin bir parçası olarak yapmaktaydılar. At, spor, savaş, sefer, eğlence, yarışma ve oyunlarda kullanılan araçlardı. Düğün ve eğlencelerde

cirit oyunları oynanmıştır. Spor anlayışını, eğitim faaliyetleri ile birleştiren ordular idmanlar ile savaşa hazırlanmışlardır. Osmanlılarda spor savaş eğitimi amacıyla talim şeklinde yapılmıştır. Askeri Kurumlarda beden eğitimi ve spor, acemi oğlan ve cambazhanelerde askeri talim olarak yaptırılırdı. Osmanlı devletinde spor tekkeleri açılmış ve bu tekkeler kişi ve toplumun çıkarlarının eşit olduğunu kabul etmiş, mensuplarını koruyarak bir sosyal güvenlik vazifesi görmüştür (Mengütay, 1997).

Osmanlı imparatorluğunda ilk modern spor hareketlerinin başlaması ve okul programlarına jimnastik (cimnastik) dersinin konulması Sultan Abdülmecit (1839-1861) zamanında olmuştur (Tayga, 1990).

3.4. Türkiye’de Sporun Genel Görünümü

Cumhuriyet devrinden önce Türkiye’de spor özel teşebbüslerle yapılmıştır. Ancak büyük şehirlerde özellikle İstanbul’da birkaç spor kulübünün kendi aralarında yaptıkları ve ara sıra Avrupa’dan getirttikleri ekiplerle futbol maçları yapmaları şeklinde teşkilatlanma sürdürülmüştür. Futbolun yanında güreş, tenis, eskrim, yüzme, bisiklet, hokey faaliyetleri de ferdi yapılmıştır. Sporun belli merkeze bağlanması ve muhtelif spor dallarının federasyonlar altında toplanması ve memleket içinde spor bölgeleri teşkili ile bir çalışma mekanizması kurulması cumhuriyetin emridir. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) Türkiye’de ilk spor teşkilatıdır. 1920 de İstanbul’da faaliyette bulunan 13 kulüp kendi aralarında futbol işlerinin tanzimi için çalışırken böyle birlik kurmak fikri üzerinde durmuşlardır. Bu maksatla 26.07.1920 tarihinde Kadıköy’de Üñion adlı kulüpte üyelerin katılması ile ilk toplantı yapılmış, bunu diğerleri takip etmiştir (Tayga,1990).

Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı kurulduğu günden 1936 yılına kadar sporu teşvik etmek, yaymak ve teşkilatlanmak yolunda büyük çaba harcanmıştır. Hatta bugünkü spor yönetimine her yönüyle temel olmaktadır. Sporun merkezi bir teşkilata bağlanması ve çeşitli spor branşlarının federasyonları kurularak teknik şartlarının tespiti ve uluslararası temas ve ilişkiler için bunların merci gösterilmesi 1923’te Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı ile başlamıştır (Sunay.2009).

Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı'nın Ankara'da yaptığı sekizinci genel kurul toplantısı sonunda kendini fesih kararı almasıyla, yerine kaim olacak Türk Spor Kurumu'nun kuruluş çalışmaları derhal başladı. Esasen böyle bir karar beklendiğinden, daha önce başlatılmış hazırlıklar vardı. Bu nedenle kuruluş çok çabuk gerçekleşti. Denebilir ki; Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı'nın kendini feshettiği 18 Şubat 1936 günü Türk Spor Kurumu işe başladı (Atabeyoğlu.1991).

İki yıl olan sürdüren Türk Spor Kurumu bir geçiş dönemi olmuş yerini tamamıyla bir kamu kuruluşu olan ve 3530 sayılı yasayla kurulan 16 Temmuz 1938 tarihinde Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bırakmıştır. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulduğu yıl olan 1938'den itibaren farklı üst kuruluşlara bağlanarak 28 Mayıs 1986 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. 7 Kasım 1982 tarihli yeni Anayasa'da ise ilk kez spora yer verilirken, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne (BTGM) yönetilen Türk sporu, 1983 yılında da kanun hükmünde kararnameyle Milli Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesine alındı. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü olan adı 1986 yılında yasayla, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirildi. 1989 yılında Devlet Bakanlığına bağlanması nedeniyle adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) oldu (Sunay;2009).

Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması; 6.4.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 3.6.2011 tarihinde kararlaştırıldı. Kanun hükmünde kararname ile teşkilat yapısında değişikliğe gidilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün 3289 sayılı kanunda yer alan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" ibaresi "Spor Genel Müdürlüğü" olarak değiştirildi (sgm.gov.tr).

3.4.1. Türkiye'de olimpik sporlara katılım ve başarıları

Olimpiyat oyunları, tüm dünya milletlerini birleştirmenin yanında, sporun evrensel özelliğini ve olimpizm düşüncesini insanlara dayatmak gibi önemli bir görev yüklenmiştir. Modern olimpiyat oyunlarının kurucusu olan Baron Pierre de Coubert'in, gençliğin spor

yoluyla eğitilmesi gereği üzerinde durmuş ve böyle bir sistemde yetiştirilmiş olan gençlerin daha sağlıklı neslin birer parçası olacağını tahmin etmişti. Önceleri düzenleyen ülkelerin zorluklarla altından kalkabildiği oyunlar, yıllar geçtikçe şekil değiştirmiştir. Düzenleyen ülkelerin tesislerinin modernizasyonu yanında büyük maddi girdiler sağlayan oyunları alabilmek için ülkeler kıyasıya bir çekişme içerisine girmişlerdir. Dünya ticaretinin önde gelen firmaları dahi tüm dikkatlerini bu organizasyon üzerinde toplamışlardır (Seçilmiş, 2004).

Modern olimpiyatların ilki 5 Nisan 1896 yılında Atina'da başlamıştır. 1. Modern Olimpiyat oyunlarına 13 ülkeden ancak 295 sporcu katılabılmıştır. Bu ülkeler Yunanistan, Almanya, Fransa, İngiltere, İsviçre, İsveç, Macaristan, Bulgaristan, Şili, A.B.D. Avustralya olarak tarihe geçmişlerdir. Olimpiyat oyunlarının programındaki spor dalları dokuz tanedir. Bunlar; atletizm, eskrim, halter, bisiklet, güreş, atıcılık, yüzme, tenis ve jimnastiktir (Seçilmiş,2004).

Günümüzde olimpik spor branşları; Su Sporları (Yüzme, atlama, senkronize yüzme, sutopu) Okçuluk, Atletizm, Badminton, Beysbol, Basketbol, Boks, Kano, Bisiklet, Binicilik, Eskrim, Futbol, Jimnastik, Hentbol, Hokey, Judo, Modern Pentatlon, Kürek, Yelken, Atıcılık, Softball, Masa Tenisi, Taekwondo, Tenis, Triatlon, Voleybol, Halter ve Güreş sporlarıdır (www.sgm.gov.tr).

Türk Olimpiyat Takımı; atletizm, güreş, halter, tekvando, boks, yüzme, yelken, masa tenisi, okçuluk, atıcılık, judo ve bisiklette mücadele edecek. Türkiye olimpiyatlarda bundan daha önce en çok spor dalında, 11 branşla 1992 Barselona Olimpiyat Oyunları'nda temsil edilmişti. 2004 Atina'da ise Türkiye 10 branşta mücadele etmiştir (www.milliyet.com.tr).

Türkiye'nin olimpiyatlara girişinin ilk adımı Galatasaray Lisesi'nin Fransız öğretmenlerinden olan yakın dostu ve spor arkadaşı Juery istanbul'a gelen ünlü bir fransız spor adamıyla selim sırrı tarcan'ı tanıştırmıştır. Bu kişi, büyük mücadeleler vererek Olimpiyat oyunlarını ortaya çıkaran pierre de coubertin'dir. Tarcan'a kendi ülkesinin olimpiyat temsilcisi olmasını teklifinin sunmuştur. Bu teklife çok sevinen tarcan, aynı zamanda da çok üzülmüştür. Çünkü şartlar buna elvermeyecek kadar kötüdür. 1908 yılında meşrutiyetin kabul edilmesiyle ülkeye büyük bir hürriyet havası gelmiş ve buna en çok sevinenlerden biriside tarcan olmuştur. Meşrutiyetin ilanından sonra hemen osmanlı

olimpiyat cemiyetini kurmuş ve artık şahsi dostu olan coubetin'e bunu müjdeleyen mektubu yazmıştır (Balyemez, 2013).

Meşrutiyetin ilanı gençliğe bir araya gelebilmek imkânını verdi. Cumhuriyetin ilanı ile bir kat daha kuvvetlenen yardım ve müzaheretle idman ittifakı umumi genel merkezi, her şeyden evvel ilk defa olimpiyatlara katılmasında gereken tedbirleri almış 19-21 Mart 1923 de Eskişehir'de Trabzon, Ankara, İzmir, İstanbul sporcularının katılımı ile olimpiyatlara gidecek sporcular seçilmiştir. Bu münasebetle ilk kez Eskişehir'e bir stadyum yapılmıştır. Eskişehir'de yapılan seçmelerde, Türkiye idman cemiyetleri İttifakının yetkilileri de hazır bulunmuştur. Seçilen sporcuları çalıştırmak için İstanbul'da ilk defa kamp açılmış ve Türkiye'ye ilk defa Cumhuriyet Hükümetinin karar ve uygun bulmasıyla güreş antrenörü Raul Peter, Futbol Antrenörü Billi Henter getirilmişlerdir. 1924 Mayıs ayında Paris'te yapılan müsabakalara üç atlet, üç bisikletçi, bir eskrimci, dört güreşçi, bir halterci, 19 futbolcu ile iştirak edilmiştir. Sporcularımız bu müsabakalarda hiçbir derece elde edememişlerdir (Tayga, 1990).

Türkiye 1936 Berlin Olimpiyatlarına 60'ı sporcu 78 kişi katıldı. Olimpiyat tarihinde ilk kez sporcularımız şeref kürsüsüne çıkarak Milli Marşımızı çaldırdılar ve bayanlarda ilk kez ülkemiz bu olimpiyatta temsil edildi. Serbest güreşte 78 kiloda Ahmet Kireççi şeref kürsüsünde yer buldu, ardından 61 kiloda yaşar Erkan altın madalya kazanmıştır (Seçilmiş, 2004).

Türkiye olimpiyat tarihinde 39 altın 25 gümüş 12 bronz madalyayla toplam 96 madalya almıştır (olimpiyatkomitesi. org.tr).

3.4.2. Kahramanmaraş'ta sporun genel görünümü

Geçmişten günümüze Kahramanmaraş'ta geleneksel spor dalları ve oyunlarının ön plana çıktığı görülmektedir. 1926 yılında İdman Yurdu adıyla kurulan spor kulübü özellikle futbol alanında faaliyet göstermiştir. Daha sonra bu kulübün adı Kahraman Yurt olarak değiştirilmiştir. Maraş Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü 1932 yılında kurulmuştur. Eskiden sırf avcılarının devam ettiği avcılar ve atıcılar kahvesi vardı. Bu kahvelerde toplanıp atıcılık konusunda sohbetler yapılırdı, kararlar alınır, yarışmalar tertiplenirdi. Avcılık konusunda faaliyetleri daha iyi organize edebilmek için 1937 yılında "Maraş Avcılık

Kulübü” kurulmuş ise de, iki yıl faaliyet gösterdikten sonra dağılmıştır. 1958 yılında yeniden Maraş avcılar kulübü kurulmuş, daha sonra “Maraş Avcılık ve Atıcılık Kulübü” adını alarak Beden Terbiyesi Bölgesine bağlanmıştır (Öztürk vd., 1967).

Kahramanmaraş civarında cumhuriyetin ilanından sonra 1959 yılına kadar geleneksel şalvar güreşleri yapıldı. Köylerde ise şalvar güreşi ile birlikte farklı bir güreş türü olan ‘sinsin’ adıyla güreşler yapılırdı. Kahramanmaraş yöresine ait olan sinsin güreşleri düğünlerde, gece yakılan ateş etrafında yapılan özel bir alanı olmayan güreş çeşididir. Akşam yemeğinden sonra düğün için meydana toplanan kalabalık büyük kütükler yakarak ateş etrafında halka oluştururlar. Sinsin güreşlerine önce çocuklar başlar ve giderek büyüklere sıra gelir. 1960 yılına kadar yapılan şalvar güreşi yerini karakucak güreşlerine bırakmıştır. 1959-60 yıllarına kadar yapılan şalvar güreşlerinde yetişen güreşçiler farklı yörelerde yapılan festivallerde yapılan karakucak güreşlerinde yenilmekteydi. Bu yıllarda bu eksikliğin giderilmesi ve yer güreşinin öğrenilmesi amacıyla bu yıllarda karakucağa geçilmiştir (Uzun, 2004).

1964 yılında devlet tarafından Batıpark mevkiinde yapılan kapalı spor salonu ile düzenli ve sistemli çalışmalara kavuşan Kahramanmaraş güreşi o yıldan bu yana birçok başarılarla imza atmıştır. 21.05.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3289 sayılı kanunla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kurulmuş. İl teşkilatı gençlik ve spor il müdürlüğü olarak genel müdürlüğe bağlanmıştır (Şen, 2005).

Çizelge 3.1 Kahramanmaraş il merkezlerinde bulunan spor tesislerine ait bilgiler (kahramanmaras.gsb.gov.tr)

İL MERKEZİNDE BULUNAN SPOR TESİSLERİ					
S N	TESİSİN ADI	HİZMETE GİRDİĞİ TARİH	KAPASİTESİ	ZEMİNİ	OYUN ALAN ÖLÇÜLERİ
1	İl Müdürlüğü Binası	30.11.2005		Seramik	
2	Gençlik Merkezi	30.11.2005		Seramik	
3	12 Şubat Stadyumu	1982	10.000	Doğal Çim	105X68
4	Kapalı Yüzme Havuzu	1975	500	Seramik	25X11
5	Tenis Kortu	2009	..	Sentetik Çim	23.77X10.97
6	Havalı Silahlar Atış Poligonu	2010	5 Yollu	Fayans	15X10
7	Batıpark Spor Salonu	1964	1.000	Sentetik Poliüretan	28X15
8	Güreş Eğitim Merkezi	1989	25 Yatılı Öğrenci	Seramik	3 Katlı Bina
9	Güreş Antrenman Salonu	1989	..	Parke üzeri 2 Adet Minder	30X10
10	Karakucak Güreş Sahası	1975	2.500	Doğal Çim	35X25
11	Batıpark Sentetik Yüzeyli Futbol Sahası	1957	3.000	Sentetik Çim	105X68
12	Batıpark Açık Yüzme Havuzu	2008	..	Seramik	25X18
13	Boyalı Karakucak Güreş Sahası	1991	1.000	Doğal Çim	35X25
14	Şahinkayası Karakucak Güreş Sahası	1996	1.000	Doğal Çim	25X15
15	Döngel Gençlik ve İzcilik Kamp Tesisi	1970	Deprem Etüdü çerçevesinde bina yıkılmıştır		
16	Belediye Başkanlığı tarafından yapılan spor salonu	2013	1.000	Sentetik Poliüretan	28X15
17	Vali Saim ÇOTUR Stadı ve Spor Kompleksi	04.05.2011	Bu alan üzerine 2500 Seyircili Spor Salonu, Tartan Atletizm pisti, Sentetik Futbol sahası, tenis kortları açık spor tesisleri yapılacaktır.		

Çizelge 3.2 Kahramanmaraş ilçe merkezlerinde bulunan spor tesislerine ait bilgiler
(kahramanmaras.gsb.gov.tr)

AFŞİN İLÇESİ					
18	Afşin Spor Salonu	06.07.2007	500	Sentetik Poliüretan	40X20
ANDIRIN İLÇESİ					
19	Andırın Futbol Sahası	1987	..	Sentetik Çim Yapılmaktadır.	105X68
20	Andırın Spor Salonu	16.11.2012	250	Sentetik Poliüretan	28X15
ÇAĞLAYANCERİT İLÇESİ					
21	Çağlayancerit Futbol Sahası	2006		Sentetik Çim Yapılmıştır.	105X68
ELBİSTAN İLÇESİ					
22	Elbistan Oruçoğlu Futbol Sahası	1986	Gençlik Merkezi Yapılmak üzere Spor Genel Müdürlüğümüze sunulmuştur.		
23	Elbistan Spor Salonu	1995	2.500	Parke	40X20
24	Elbistan Çim Yüzeyleli Stad	20.12.2007	250	Doğal Çim	105X68
25	Elbistan Sentetik Futbol Sahası	İhale İşlemleri devam etmektedir			
GÖKSUN İLÇESİ					
26	Göksun Futbol Sahası	1993	...	Toprak	90X60
27	Göksun Spor Salonu	1995	500	Parke	40X20
28	Göksun Güreş Eğitim Merkezi	23.11.2007	40 Yatılı Öğrenci	Seramik	3 Katlı Bina
29	Göksun KARAKUCAK Güreş Sahası		...	Doğal Çim	25X15
NURHAK İLÇESİ					
30	Nurhak Spor Salonu	30.07.2012 (Geçici Kabul)	100	Sentetik Poliüretan	28X15
PAZARCIK İLÇESİ					
31	Pazarcık Futbol Sahası	1987	2.500	Sentetik Çim	105X68

32	Pazarcık Spor Salonu	20.11.2012	500	Sentetik Poliüretan	40X20
TÜRKOĞLU İLÇESİ					
33	Türkoğlu Futbol Sahası	2003	750	Toprak	90X60
34	Türkoğlu Spor Salonu	05.09.2012	250	Sentetik Poliüretan	28X15
35	Türkoğlu Kılılı Açık Yüzme Havuzu	2012	..	Kesme Taş	15X10

Kahramanmaraş bölgesinde tesisleşmede son yıllarda atılım olduğu bu tesislerin nüfusa oranla yeterli olmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.3 Kahramanmaraş ilinde federasyonlara göre sporcu sayıları
(kahramanmaras.gsb.gov.tr)

İl Adı: KAHRAMANMARAŞ	Branş Adı: Genel			Uyruk: Tümü		
	Lisanslı Sporcu			Faal Sporcu		
Adı	K	E	T	K	E	T
ATICILIK VE AVCILIK	43	180	223	14	21	35
ATLETİZM	216	482	698	9	55	64
BADMİNTON	130	231	361	50	83	133
BASKETBOL	479	1799	2278	0	1	1
BEDENSEL ENG.	18	34	52	8	17	25
BİLARDO	1	204	205	0	41	41
BİNİCİLİK	0	2	2	0	0	0
BİSİKLET	21	153	174	0	4	4
BOCCE, BOWLING VE DART	0	9	9	0	1	1
BOKS	42	1192	1234	0	135	135
BRİÇ	7	27	34	0	0	0
BUZ HOKEYİ	0	0	0	0	0	0
BUZ PATENİ	0	0	0	0	0	0
CİMNASTİK	81	80	161	12	37	49
DAĞCILIK	126	426	552	14	67	81
DANS	1	0	1	0	0	0
ESKRİM	27	27	54	14	25	39
GELENEKSEL(rahvan binicilik, atlı cirit, atlı okçuluk, atlı kızak, aba güreşi, şalvar güreşi, kuşak güreşi matrak)	3	1014	1017	1	161	162
GELİŞMEKTE OLAN SPOR BRANŞLARI	2	14	16	0	2	2
GOLF	0	0	0	0	1	1
GÖRME ENG.	40	77	117	20	26	46
GÜREŞ	155	3907	4062	65	1177	1242
HALK OYUNLARI	588	447	1035	76	91	167
HALTER	43	373	416	20	55	75
HENTBOL	668	1196	1864	158	237	395
HERKES İÇİN SPOR	233	2081	2314	5	174	179

HOKEY	25	68	93	11	36	47
İŞİTME ENG.	1	170	171	0	86	86
İZCİLİK	104	431	535	1	1	2
JUDO	278	1123	1401	35	187	222
KANO	0	1	1	0	0	0
KARATE	287	822	1109	21	53	74
KAYAK	3	13	16	3	9	12
KICK BOKS	93	941	1034	9	54	63
KIZAK	0	0	0	0	0	0
KÜREK	0	0	0	0	0	0
MASA TENİSİ	134	453	587	22	61	83
MODERN PENTATLON	0	0	0	0	0	0
MOTOSİKLET	0	0	0	0	0	0
MUAY-THAİ	64	288	352	3	51	54
OKÇULUK	0	1	1	0	1	1
ORYANTİRİNG	127	227	354	40	74	114
OTOMOBİL SPORLARI	1	3	4	1	0	1
ÖZEL SPORCULAR	26	122	148	0	13	13
RAGBİ	0	54	54	0	54	54
SATRANÇ	853	3237	4090	320	904	1224
SU TOPU	0	10	10	0	0	0
SUALTI SPORLARI	5	10	15	0	0	0
TAEKWON-DO	793	2848	3641	118	127	245
TENİS	160	273	433	50	100	150
TRİATLON	0	3	3	0	3	3
VOLEYBOL	1075	1666	2741	196	283	479
VÜCUT GEL., FİTNESS	45	116	161	1	30	31
WUSHU	261	1342	1603	66	242	308
YELKEN	0	0	0	0	0	0
YÜZME	691	1228	1919	71	99	170
GENEL TOPLAM	7950	29405	37355	1434	4879	6313

3.5. Spor Branşlarına Başlama Yaşları

Spor branşlarına göre başlama yaşını belirleme önemli bir sorundur. Cimnastik, buz pateni, tenis, ata binme, futbol erken başlanan sporlardır ve 7-8 yaşlarında başlanabilir. 10 yaşında başlanan sporların sayısı daha da kabardır. Yukarıdakilere ilaveten voleybol, basketbol, hentbol, hokey, eskrim ve suya dalma gibi. Diğer taraftan su topu, ok atma, tabanca ile atış, atlama sporlarına 12 yaşında başlanabilir. 13-14 yaşlarında çocuğun gelişim durumuna göre düşük ağırlıklı ekipmanlarla fırlatma sporlarına başlanabilir. Halter ve güreş sporlarına 15-16 yaşlarında başlanabilir, daha evvel değil burada medikal yönden önemli olan husus çocukların travmatik sporlara ve oynaklara ve kemiklere fazla ağırlığın bindiği sporlara erken başlamamasıdır. Kemiklerin büyüme kısımlarının travmatize olması çocuğun büyümesini engellediği gibi ağır yükler altında kalan iskelette bozukluklar da husule gelebilir. Bazı memleketlerde travmatik sporlardan olan futbol ve güreşe daha erken başlandığı hatta bu amaçla özel okullar açıldığı görülmüştür. Bu gibi durumlarda çocukların çalışmalarının devamlı kontrol altında tutulması ve çalışmalarda daha ziyade fizik gücü ve tekniği artırıcı olanlara ağırlık verilmesi önemlidir (Akgün, 1996).

Amacınız çocuğunuzun hemen profesyonel sporculuğa yönelmesini sağlamak değilse her yaşta istediği spora başlayabilmektedir. Ancak burada önemli olan çocuğunuza uygun bir program çizilmesi ve özel antrenmanlara erken dönemde değil, ilerleyen dönemlerde başlamasıdır, dolayısıyla her ne kadar belli sporlara başlama yaşları belirtilse de temel kural, erken yaşta çok özel antrenmanlar yerine daha temel ve teknik üzerine yoğunlaşmanın gerektiğidir. Çocukların yaşları aynı olsa da fizyolojik yaşları bir olmayabilir. Bu nedenle fizyolojik yaşın da mutlaka göz önüne alınması gerekmektedir (Aydoğ, 2013).

Bütün motorik ve fiziki özelliklerdeki gelişimin tam olarak tamamlanması adölesan döneminde gerçekleşmektedir. Genç insan dereceli olarak olgunlaşır. Bu dönemde hareket öğretimindeki farklılaşma; bireysel gelişim derecesi, dengelenme ve seksüel gelişime bağlıdır. Bu farklılaşma da fiziki yeteneklerini, temel atletik performans değerlerindeki gelişimi yansıtır. Cinsler arasında normal farklılaşma kızlarda 15-16, erkeklerde 18-20 yaşlarında açıkça belirginleşir. Kuvvet çabuk kuvvet ve dayanıklılık çok yüksek düzeyde antrene edilebilir. Buna karşılık gencin sinir sistemi adölesan devresinde dengelenme

durumunda olduğundan süratinin geliştirilmesi daha zordur. Antrenman uyarılarına cevap verebilecek şekilde hazır değildir. Motorik öğrenme yeteneği iyi olduğundan yüksek zorluktaki teknik becerileri gayet iyi bir biçimde ortaya koyabilir (Özer, 1989).

Çizelge 3. 4 Motorik özelliklerin yaşlara göre gelişimi (Small, 2006).

ÖZELLİK	YAŞ
Sürat	10-13
Kuvvet	13-17
Çabuk Kuvvet(Sıçrama)	12-13
Aerobik dayanıklılık	10-13

Çizelge 3. 5 Spor branşlarının yaşlara göre sınıflandırılması (Small, 2006).

SPOR BRANŞI	BAŞLAMA YAŞI	PERFORMANS YAŞI
Artisti Patinaj	5-8	13-26
Artistik Jimnastik	7-9	18-26
Kule-Tramplen	7-9	18-26
Kayak	7-9	18-25
Eskrim	5-8	20-30
Yüzme	5-8	12-22
Basketbol	8-10	20-30
Voleybol	8-10	20-30
Hentbol	8-10	20-32
Futbol	8-10	18-32
Tenis	8-10	18-30
Judo	10-12	22-28
Güreş	14-16	22-28
Boks	12-14	20-30
Halter	14-16	20-28

Spora başlama yaşı yapılan branşa göre farklılıklar görülmektedir. Bu yaşlardan önce yapıldığı zaman çocuğun gelişimini olumsuz etkilemektedir

Çizelge 3. 6 Spor branşlarının yaşlara göre sınıflandırılması (Small,2006)

ATLETİZM	BAŞLAMA YAŞI	PERFORMANS YAŞI
Atlamalar	12-14	20-28
100 m. Sürat - 110 engelli	12-14	18-25
200 m	14-16	18-25
400 m	16-18	22-23
800 m	14-16	20-26
5000-10000 m	12-14	20-28
1500 m	12-14	18-25
Maraton	12-14	22-32
Bisiklet	12-14	18-32

Atletizm branşında performans yaşı gittikçe arttığı görülmektedir. Performans antrenmanlarının adölesan döneminin bitimi ve vücut gelişimini tamamladıktan sonra başlanıldığını göstermektedir.

3.6. Bireyleri Spora Başlamaya Yönelten Etkenler

Yüzyıllardır sağlıklı olmak, yaşlanmayı yavaşlatmak, enerjik canlı ve pozitif olmak için araştırmalar yapılmıştır. Doğumla başlayan biyolojik gelişmede yaşam kalitesini yüksek tutmak, psikolojik olumsuzluklara karşı dirençli olmak, sağlıklı çevrede yaşamak, doğru beslenmek ve hareketli olmak gibi elimizde olan faktörleri kontrol altına alarak sağlıklı ve uzun yaşamın temel anahtarına sahip olabiliriz. Aslında sağlık insanların yaşam biçimiyle doğru orantılıdır. İnsanoğlu yüzyıllar önce kendi bedenini kullanarak is görürken, şimdilerde teknolojinin kendisine sunduğu olanaklarla hareketliliğini yitirmiştir. Bugün birçok ülkede hareketliliği tekrar kazanmak bir devlet politikası olmuştur. Çünkü egzersizlerle sağlığı korumanın mümkün olduğu bilimsel bir gerçektir. Tıbbi yöntemlerle (ilaç tedavisi, cerrahi vb.) alınan sonuçlar, bu işler için harcanan paralarla karşılaştırıldığında hiç de yüz güldürücü değildir. Oysa her gün egzersizlere ayrılacak 10-15 dakika ile sağlık giderlerinde milyonlarca liralık harcamaların önlenmesi mümkündür.

Bütün olumsuz koşullardan kurtulmak, organizmayı zinde ve sağlıklı kılmak için spor yapma gereksinim bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim ansiklopedik anlamından ayrı olarak günümüzde spor, daha geniş kapsamlı bir tanımıyla, “kişinin sağlık durumunu geliştiren ve gelişmiş sağlık durumunu devam ettiren hareketler” şeklinde ifade edilmektedir (Zorba, 2008).

Önceki çalışmalar genel olarak çocuk ve gençlerin spor ve fiziksel aktivitelere katılımında bir takım nedenler olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar eğlence (spora katılımdan alınan zevk güdüsü), fiziksel zindelik (sağlıklı ve fiziksel olarak uygun olma güdüsü), yetenek gelişimi (yeni yetenekleri geliştirme veya eski yetenekleri artırma güdüsü), başarı (yapılan işlerde elde edilen başarıma güdüsü), statü (tanınma ve ödül kazanma güdüsü), takımla beraber olma (bir takıma ait olma ve takım atmosferinden zevk alma güdüsü), arkadaşlık (arkadaşlarla beraber olma güdüsü), enerji harcama (enerjiyi harcamak için bir şeyler yapma güdüsü) ve durumsal güdüler (aileler, antrenörler ve yararlı çeşitli kuruluşlardan etkilenme) olarak adlandırılabilir. Sporcuların yaşı hangi faktörlerin daha çok motive edici olduğu konusunda önemli rol oynamaktadır. Birçok genç sporcu için spora katılım, okuldan sonraki saatlerde yapılan ve daha az karmaşık bir olaydır. Yaş ilerledikçe spor daha mücadeleci bir yapı oluşturur ve sporcunun harcaması gereken zaman artarken daha değişik aktiviteler, zamanı geçirmek için ortaya çıkar (Şirin, 2008).

Sporu aktif olarak uğraş haline getiren gençler ders ve okul haricinde kendileri için ideal rahatlama ortamı bulabilirler. Bu durumun onların ders başarısına da olumlu etkileri olacaktır. Ama sportif faaliyetler yapılır iken profesyonel bir uğraşı haline gelen sportif faaliyetlerde ergen bireyler uzun bir zaman harçayabilirler. Amatör olarak ilgilenilen spor dallarında eğer çok fazla miktarda zaman harcanıyor ise diğer yandan derslerin ve görevlerin aksamamasına dikkat edilmelidir (Abalı, 2012).

Sapp ve Haubenstricker (1978) genç sporcular üzerinde yaptığı çalışmada da elde edilmiş ve Sapp ve haubenstricker, kız ve erkek sporcuların % 80'nin becerilerini geliştirmeyi, %90'nın ise eğlenmeyi en önemli spora katılma nedeni olarak seçtiklerini ortaya koymuşlardır. Gould ve arkadaşlarının (1985) yüzücüler üzerinde yaptığı araştırmada da “becerileri geliştirmek”, “eğlenmek”, “branşında yükselmek” en önemli nedenler olarak belirlenmiştir (Oyar vd. 2001).

3.7. Adölesan Kavramı

Adölesans “adolescere” kelimesinden türetilmiş olup, bu kelime Latince’de “olgunluğa doğru büyüyen” anlamına gelmektedir (Ercan, 2005).

Ergenlik döneminin gelişimsel özelliklerini konu edinen birçok çalışma olmasına rağmen dönemin temel özellikleri ve yaş sınırları gibi konularda çok farklı görüşler vardır. Dünya Sağlık Örgütünün tanımına göre adölesan 10-19 yaşları arasını kapsar. Adölesan kendini kanıtlama, kabul ettirme, beğeni toplama, popüler olma arzu ve ihtiyacının çok büyük olduğu bir dönemdir. Gençler sadece ailenin değil, akran gruplarının da üyesidirler ve onlarla bütünleşmek zorundadırlar. Gencin kendi kendini bulma ve toplumla kaynaşma deneyimleri için aile tarafından fırsat tanınmalı fakat tamamen sınırsız ve denetimsiz bırakılmamalıdır (Baltacı vd., 2008).

Adölesan dönem; çocukluk ile erişkin çağ arasındaki biyolojik, kognitif ve fizyolojik değişikliklerin en hızlı olduğu gelişme dönemidir. Sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk bölümlerindeki değişim derecesi, yapısal ve genetik farklılıklar, düzenli fiziksel aktivite ve sağlık düzeyinden etkilenir. Sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk parametrelerinden biri de esnekliktir. Adölesan dönem, kişinin anatomik ve fizyolojik değişimlerinin maksimum düzeyde olduğu ve bazen bu değişikliklere adaptasyonda bir takım problemler yaşadığı bir dönemdir (Düzgün, 2009).

Adölesan kısaca çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından; 10-19 yaş grubu Adölesan 19-24 yaş grubu Genç grubu, 10-24 yaş grubu ise tamamıyla genç insanlar olarak değerlendirilmektedir. Genç insanlar; çocuk olmadıkları gibi erişkinde sayılmamaktadırlar. Bu durumda bir ikileme neden olmaktadır. Gençler olayların sonuçlarını çok fazla irdilemedikleri için risk alma davranışları göstermektedirler. Bu konular içeriğinde; adölesana verilen sağlık hizmetinin duyarlı ve esnek olması gerekmektedir. Ayrıca adölesanın yasal haklarına uygun mahremiyet ve gizlilik esasına dayalı çalışılmaktadır. Adölesan dönem hassas bir gelişimsel dönemdir. Dünyada yaşayan her 5 kişiden 1’i adölesandır (Mollamahmutoğlu, 2006).

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmasının (1998) sonuçlarına göre de 10-19 yaş grubu nüfus toplam nüfusun % 21,6’ sını oluşturmaktadır. Adölesan dönemde çok önemli fiziksel ve psikososyal değişimler görülebilmektedir. Dinamik olan hormonal değişimler

fiziksel büyüme ve pubertal değişimlere neden olmaktadır. Yaşamın ikinci on yıllık döneminde başlayan bu değişimin başlangıcı ve süreci cinsiyete, kişiye ve topluma göre farklılıklar gösterir (Özçebe, 2002).

3.7.1. Adölesan döneminin özellikleri

Adölesanlar; fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal, kültürel, ahlaki ve mesleki gelişimlerini tamamlamak zorunda oldukları bir süreç yaşamaktadırlar. Çocukluk dönemini erişkinlikten ayıran ergenlik çağı, yarattığı karmaşa sırasında her şeyin gözden geçirildiği bir dönem cinsel olgunlaşmanın gerçekleştiği bu dönem, cinsiyet bezlerinin büyümesi ve olgunluğa erişmesi, dış üreme organlarının şekil değiştirmesi gibi etkileri beraberinde getiriyor (Tok, 2005).

Adölesans dinamik bir değişim zamanıdır. Bu dönemde birbirleri ile etkileşim gösteren fiziksel ve psikososyal değişiklikler farklı hızlarda gerçekleşir. Bu değişiklikler, tüm adölesanlar da gözlenmekle birlikte, bağamları bir adölesandan diğer adölesana farklılık gösterir; kültürel faktörlerden, aileden, okuldan, yaşlılardan, kronik hastalıklardan ve bunlardan etkilenir. Ayrıca adölesanın kendi yapısı ve dolayısıyla önceki çocukluk dönemlerindeki davranış şeklide gelişim döneminin nasıl geçirileceğinde belirleyici olur (Ercan, 2005).

Adölesan dönem, kişinin anatomik ve fizyolojik değişimlerinin maksimum düzeyde olduğu ve bazen bu değişikliklere adaptasyonda bir takım problemler yaşadığı bir dönemdir. Bu dönemde, gelişim süresince kasların kuvvet ve esnekliğindeki dengesizliğe bağlı aşırı kullanım sonucu oluşan yaralanmalara daha kolay maruz kalınabilir. Fiziksel ve duygusal süreçlerin yol açtığı cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan ve breyi bağımsızlığını, kimlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini kazandığı zaman sona eren bir dönemdir (Derman, 2008).

Ergenlik döneminde bir anda değişikliğe uğrayan beden daha fazla enerji ve yapısal maddelere gereksinim duymaktadır. Bu nedenle ergenlik döneminde koşu mesafesinin bir miktar azaltılmasında yarar vardır, zira aşırı antrenman ergenlik ve bedensel engellemektedir. Oysa ılımlı bir antrenman çalışması, olgunlaşma sürecine olumlu katkılar sağlamaktadır (Çetin, 2000).

Ergenlik çağında ani boy artışının sonucu vücut bölümleri arasında kişiye göre değişen az ya da çok uyumsuzlukları ortaya çıkar. Bu da kas sisteminin iskelet sistemine erişememesi sonucu vücuttaki kaldıraçlarda uygun olamayan değişimler oluşturur. Vücutta oluşan kaldıraç sistemlerindeki olumsuz yük kuvvet oranı nedeniyle, kuvvet üretimi açısından çocuk en verimsiz dönemini yaşamaktadır. Çocuğun gelişimi kemik üretimi açısından çocuk en verimsiz dönemini yaşamaktadır. Çocuğun gelişimi kemik yapısındaki büyümelerin ve seksüel hormonların etkisi altındadır (Günay vd., 2010).

Ergenlik çağındaki gençlerin çoğu, değişik spor dallarının sunduğu arkadaşlık ve yarışma olanağından keyif alan, meraklı boş zaman sporcularıdır. Bu aktif çocuklar ortaokulun sonlarında veya lisenin ilk yıllarında, çoğunlukla yeni bir spor dalını denemeye heves ettiği bildirilmektedir (Small, 2006).

Ergenlik, hızlı biyolojik olgunlaşma ile birlikte psikososyal değişikliklerin ortaya çıktığı bir dönemdir. Çocukluktan erişkinliğe geçiş sürecinde sık görülen riskli davranışlar ergenin akranları tarafından kabulüne, aile içinde anne babadan bağımsızlığını kazanmasına, geleneksel değer ve normlara karşı çıkmasına, başarısızlık beklentisi, engellenmeler ve kaygıları ile başa çıkabilmesine, kimlik gelişimine ve olgunlaşmasına aracılık edebilmektedir. Ergenlerdeki riskli davranışlar veya yaşam biçimleri arasında suç işleme, sigara içme, alkol veya madde kullanımı, riskli (alkollü, kemersiz, hızlı, ehliyetsiz) araç kullanma, erken cinsel etkinlik, evden veya okuldan kaçma, okulu bırakma, derslere ilgisizlik, mesleksi veya toplumsal becerilerde yetersizlik, sağlıksız yeme davranışları ve hareketsiz yaşam sayılmaktadır.

1 Erkeklerde madde kötüye kullanımı, şiddet ve erken cinsel etkinlik, kızlarda ise intihar girişimi daha sık olarak bildirilen riskli davranışlardır.

2 Riskli davranışların bireylerde toplanma eğilimi gösterdiği, bir riskli davranışı olan ergenin başka riskli davranışlara da yatkınlık taşıdığı bildirilmektedir (Aras vd., 2007).

3.8. Sporu Bırakma Nedenleri

Çocuk için spora katılım 12 yaş civarında en yüksek noktaya ulaşıyor. Gelişim psikolojisi literatüründe açıklandığı gibi, bu yaş ve sonrasındaki dönem, özsaygı ve sosyal

gelişim açısından önemli doğurguları olan kritik bir dönemdir. Gould (1997) tarafından yapılan araştırmada Michigan'daki katılım örüntüleri incelenmiş ve 13 yaşına kadar gençlik sporunda artış, sonrasında da bir düşüş gözlenmiştir. Eğer biz spora katılım sebeplerini belirleyebilirsek, takım ve organizasyon liderleri çocukları katılım ihtiyaçlarını doğru bir biçimde karşılayabilecektir. Bu da sporu bırakma oranını önemli bir şekilde azaltacaktır. Bireysel sporlara katılan sporcular, bireyselliğe önem verdiklerinden dolayı bu tür sporlara katılmayı tercih ediyor olabilirler. Takım sporlarına katılan sporcular için ise takımın bir parçası olmak, takım olma duygusu önemli olduğundan dolayı takım sporlarına katılmayı tercih ediyor olabilirler. Erkeklerin yarışma amacı ile spora katılmasına ilişkin bulgu desteklenirken, kadınların fiziksel uygunluk amacı ile spora katıldıklarına ilişkin bulgular bu araştırmada desteklenmemiştir (Yılmaz vd., 2010).

Çocukların spora katılma yaşları 10-13 arasında en yüksek noktaya ulaşsa da 18 yaşına gelene kadar büyük bir düşüş gösterir. Sporun bırakma oranları yılda %35 civarındadır (Gould ve Petlichkoff, 1988). Neredeyse her on çocuktan üç veya dördü sezon başladığında sporu bırakmaktadır (Weinberg ve Gould, 1999). 12 yaşından daha küçük çocuklar kazanamıyorlarsa sporu bırakırlar. 12 ve 17 yaşları arasında olan çocukların %90'ı sporu bu nedenlerden dolayı bırakmaktadır (Robertson, 1981). Sporun bırakma yaşları 10 ve 18 yaşları arasında değişen 50 yüzücüyle yapılan bir çalışmada sporu bırakmalarındaki en önemli nedenler, "diğer şeylere zaman ayırmak" ve "ilgilerin değişmesi" olarak ortaya konulmuştur (Gould, Feltz, Horn ve Weiss, 1985). Diğer önemli sebepler ise, "istediğim kadar iyi olamadığım için", "yeteri kadar eğlenceli değil", "diğer sporları yapmayı isteme", "baskıdan hoşlanmama", "sıkılmak", "antrenörü sevmemek", "antrenmanların zor olması" ve "yeterli heyecanın olmaması" olarak ortaya konulmuştur (Maden, 2010).

Sporun erken yaşta bırakmasının birçok nedeni vardır. Bu nedenlerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

Can sıkıntısı

Az beceri gelişimi

Artan yarışma stresi

Antrenörün sert tepkileri

Kendini yeteri kadar iyi hissetmeme

Akademik beklenti ile sporun çelişkili bulunması

Spor yüzünden diğer sosyal olayları kaçıрма

Kazanmaya aşırı önem verme hissini fark etme.

Spor yapmaktan korkan veya çekinen çocuklar spor yapmak için cesaretlendirilmelidirler. Bu, çocuğun bir kısım yeteneklerinin farkına varmasına neden olur. Pek çok çocuğun beş yaşına kadar paylaşma ve yarışmayı bilmediğini belirtmektedir Sherif (1965).

Bu nedenle yarışma sporlarında beş yaşına kadar hedef ve standart konulmamalıdır. Çocuğun ileriki yaşlarda olgunlaşma düzeyine dikkat edilmelidir. Erken olgunlaşan erkek çocukları olumlu spor yaşantısı oluştururlar. Bu çocuklara, yaşça daha büyük olan çocuklarla çalışma olanağı verilebilir. Geç olgunlaşan erkek çocukları genellikle kuvvet, dayanıklılık, iskelet olgunluğu bakımından akranlarından daha zayıftırlar ve onların düzeyine daha geç erişirler. Bu durumda çocuklara özel program uygulamak gerekebilir. Spor dallarının kendine özgü yanları dikkate alındığında, çocukların oynamaları için bir kısım koşulları yerine getirmesi gereklidir. Örneğin; futbol için top kontrolü ve vuruş becerilerinin iyi bilinmesi, çocuğun futbol oyununa daha kolay girmesini sağlayacaktır. Çocuğun becerisi bu anlamda değerlendirilmelidir. Spora katılımı çocukların yaşları önemlidir. Spor seçiminde yaş durumu göz önünde bulundurulmalı ve seçilen spora uygunluk değerlendirilmelidir Amerika'da yapılan bir çalışmada, spora devam eden ve sporu bırakan 490 yüzücüyle bir araştırma yapılmıştır. Oluşturulan maddeler geçmiş araştırmalardaki spora katılım ve devam etmeme ile ilgili çalışmalardan oluşturulmuştur (ABD yüzme ve spor psikolojisi bölümü olimpiik komitesi, 1996).

4. MATERYAL VE METOD

Araştırma kapsamında öncelikli olarak bir yazın taraması yapılmış ve konu ile ilgili önceki çalışmalar incelenmiştir. Daha sonra önceki çalışmalardan uyarlanan bir anket yöntemiyle belirlenen örnekleme uygulanmış ve sonuçlar uygun istatistikî yöntemlerin kullanımı ile analiz edilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Kahramanmaraş bölgesinde 10-19 yaş arası adölesan dönemindeki gençlerden daha önce amatör veya profesyonel bir şekilde spor yapmış, bırakmış veya branş değiştirmiş gençlerin bu tür karar verme nedenlerinin saptanması amacıyla yapılan bu çalışma mevcut durumu ortaya koyan tarama modelinde betimsel ve nedensel karşılaştırmalı bir çalışmadır.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evreni; Kahramanmaraş ilinde adölesan döneminde (10-19 yaş arasında) değişik spor branşlarına başlayıp sonlandıran kişiler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise bu yaş grubundan sporu bırakan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 269 kişide örneklemi oluşmaktadır.

4.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Bu araştırma kullanılan envanter, çocukların sporu bırakma nedenlerini belirlemek amacı ile Maden, Koruç, Kocaekşi ve Arsan (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanım izni e mail yoluyla alınmıştır. Ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacı ile faktör analizi, en yüksek olabilirlik (maximum likelihood) yöntemi, equamax döndürme uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçek maddeleri 3 temel alt boyutta

toplanmıştır. Ölçeğe ilişkin faktör analizi sonuçları ve faktör yükleri çizelge 4.2’de verilmiştir.

Araştırmayla ilgili alan taraması kapsamında, akademik amaçlı elektronik veri tabanlarından ve üniversite kütüphanelerinden faydalanılmıştır. Konu ile ilgili yurt içinde yapılmış tezler için Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Dokümantasyon Merkezi, yurt dışındaki tezler için ise yurt dışındaki üniversitelerin elektronik tez veri tabanı “ProQuest Dissartations and Theses” den faydalanılmıştır.

4.4. Veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerlilik analizleri

Veri toplama aracının tasarımında, araştırmanın teorik altyapısındaki değişkenleri ölçmeyi hedefleyen önermelerin karışık olarak sunulmuş olmasından ötürü güvenilirliklerin tespiti için öncelikli olarak bir faktör analizinin yapılması gerektiği anlaşılmıştır.

Çizelge 4.1 KMO ve Bartlett testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliği Testi		,732
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Kikare	1,028E3
	Serbestlik Derecesi	276
	Anlamlılık	,000

Buna göre (KMO) Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliği Testi sonucu, 732 olarak tespit edilmiştir. Bu da faktör analizi yapabilmek için yeterli örneklem sayısına ulaşılmış olduğunu göstermektedir.

KMO tüm maddelerin/değişkenlerin oluşturduğu veri kümesi için geçerlidir. KMO’nun özel biçimi olan ve her bir madde /değişken için elde edilen örneklem uygunluk ölçüsü, ÖÜÖ, (Measure of sampling Adequacy-MSA) de söz konusudur.

Bu istatistik, özünde verilerin faktör analitik modeli ile modellenip modellenemeyeceğine ilişkin bir ölçüt sunar. Bu ölçütün aralıkları ise şu şekildedir. Ancak Field (2000) KMO için alt sınırın 0,50 olması gerektiğini, $KMO < 0,50$ için veri kümesinin faktörleşemeyeceğini (unfactorability) ifade etmiştir (Tatlıdil, 2002).

Çizelge 4.2 Faktörlerin özellikleri, açıkladığı varyans yüzdeleri ve açıklanan toplam varyansları.

Faktörler	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Açıklanan Toplam Varyans (%)
Faktör 1 (Spor Yaşantısı ve Antrenör ile İlişkiler)	8.878	27.746	27.746
Faktör 2 (Aile)	2.861	8.943	36.689
Faktör 3 (Akademik Başarı ve Okul Yaşantısı)	2.458	7.682	44.371

Faktör analizi sonuçları sporu bırakma nedenlerinin 3 faktörden oluşan bir test olduğunu göstermektedir. Bu faktörler araştırmacı tarafından sırası ile şu şekilde isimlendirilmiştir: Faktör 1 spor yaşantısı ve antrenör ile ilişkiler(4,5,6,8,9,10,12,14,15,17,18,19,20,22,23), Faktör 2 aile, (1,2,7,11,16), Faktör 3 akademik başarı ve okul yaşantısı (3,13,21,24).

Çizelge 4.3 Sporun bırakma nedenlerinin alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayıları.

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Toplam
Orjinal ölçeğin Cronbach Alpha değeri	.96	.86	.82	.96
Hali hazırdaki çalışmanın Cronbach Alpha değeri	,705	,699	,473	,760

4.5. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin (f) frekans, (\bar{x}) aritmetik ortalama ve (Ss) standart sapma değerleri elde edilmiştir. Elde edilen verilere hangi tür (parametrik / nonparametrik) test tekniğinin uygulanması gerektiğine analizler yapılmadan önce verilerin homojen olup olmadığı ve normal dağılım gösterip göstermediklerine bakılarak karar verilmiştir. Bunun için de Kolmogorov-Smirnov ve Levene testleri uygulanmıştır. Buna göre; bağımsız değişkenlere göre sporu bırakma nedenleri arasındaki farklılıklar ikili gruplar için bağımsız örneklem (independent sample t-testi) ile üç veya daha fazla grupların olması durumunda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Sporun bırakma nedenleri ölçeğinin alt boyutları ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin sınanmasında ise Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi $\alpha = .01$ ve $\alpha = .05$ alınmış ve istatistiksel analizler SPSS (Statistical Packet for Social Sciences) programı yardımı ile yapılmıştır.

5. BULGULAR

Çizelge 5.1 Araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	164	61
Bayan	105	39
Toplam	269	100

Araştırma grubuna katılanların % 61 (164) oranında erkek, % 39 (105) oranında da bayanlardan oluştuğu bulunmuştur. Bu da yaklaşık Kahramanmaraş'taki spor yapanların cinsiyete göre oranını belirtmektedir.

Çizelge 5.2 Araştırma grubunun yaşa göre dağılımı

Yaş	N	%
12	1	0,4
13	9	3,3
14	25	9,3
15	67	24,9
16	57	21,2
17	74	27,5
18	31	11,5
19	5	1,9
Toplam	269	100

Araştırma grubundan ankete katılanların % 0,4 oranında 12 yaşında, % 3,3 oranında 13 yaşında, % 9,3 oranında 14 yaşında, % 24,9 oranında 15 yaşında, % 21,2 oranında 16 yaşında, % 27,5 oranında 17 yaşında, % 11,5 oranında 18 yaşında, % 1,9 oranında da 19 yaşında olduğu bulunmuştur. Araştırma grubunun 15, 16, 17 yaş grubunun % 73,6 sını oluşturduğu görülmüştür.

Çizelge 5.3 Araştırma grubunun boy dağılımı

Boy	N	%
145-160	62	23,0
161-169	76	28,3
170-175	68	25,3
176 cm ve üzeri	63	23,4
Toplam	269	100

Araştırma grubundan anketi cevaplayanların boyları değişiklik göstermektedir. Buna göre dört farklı grup oluşturulmuştur. İlk grupta olan katılımcıların boylarının 145 ile 160 cm arasında olduğu ve % 23 ini oluşturduğu, ikinci grupta olan katılımcıların boyları 161 ile 169 cm arasında olduğu ve % 28,3'ını oluşturduğu, üçüncü grupta olan katılımcılar 170 ile 175 arasında olduğu ve % 25,3 ini oluşturduğu, dördüncü grubun katılımcılarının boyları 176 ve üzeri % 23,4 olduğu görülmüştür.

Çizelge 5.4 Araştırma grubunun kiloya göre dağılımı

Kilo	N	%
40 ile 51	65	24,2
52-57	70	26
58-65	71	26,4
66 ve üzeri	63	23,4
Toplam	269	100

Araştırma grubundan anketi cevaplayanların kiloları değişiklik göstermektedir. Buna göre dört farklı grup oluşturulmuştur. Kiloları 40 ile 51 kg arasında olan birinci grubun % 24,2 ini oluşturduğu, Kilolarının 52 ile 57 kg arasında olan ikinci grubun % 26 oranında olduğu, Kiloları 58 ile 65 kg arasında olan üçüncü grubun % 26,4 oranında olduğu, kiloları 66 ve üzeri olan dördüncü grubun ise % 23,4 oranında olduğu görülmüştür.

Çizelge 5.5 Araştırma grubunun spora başlama yaşına göre dağılımı

Yaş	N	%
3-9 yaş	50	18,6
10-12 yaş	148	55
13-16	71	26,4
Toplam	269	100

Araştırma grubunu, spora başlama yaşlarına bakıldığında ise % 18,6 oranında katılımcının spora 3-9 yaş arasında başladığı, %55 inin 10-12 yaşları arasında başladığı ve %26,4 ünün ise 13-16 yaşları arasında başladığı görülmektedir. Spora başlama yaşı ortalaması en yüksek olan 10-12 yaş grubudur. Bu yaş dönemi ilkokuldan ortaokul dönemine geçiş dönemidir. Bu dönemdeki çocuklar beden eğitimi öğretmenleriyle ilk defa karşılaştığı dönemdir.

Çizelge 5.6 Araştırma grubunun en uzun süre yaptığı spor branşına göre dağılımı

Branş	N	%
Futbol	68	25,3
Basketbol	26	9,7
Voleybol	50	18,6
Hentbol	31	11,5
Badminton	13	4,8
Yüzme	14	5,2
Tenis	6	2,2
Judo	11	4,1
Güreş	8	3
Halter	1	0,4
Boks	8	3
Atletizm	12	4,5
Diğer	21	7,8
Toplam	269	100

Araştırma grubuna, en uzun süre yaptığınız spor branşı nedir? sorusuna 68 kişi ile % 25,3 oranında futbol, 26 kişi ile % 9,7 oranında basketbol, 50 kişi ile % 18,6 oranında

voleybol, 31 kişi ile % 11,5 oranında hentbol, 13 kişi ile % 4,8 oranında badminton, 14 kişi ile % 5,2 oranında yzme, 6 kişi ile % 2,2 oranında tenis, 11 kişi ile % 4,1 oranında judo, 8 kişi ile % 3 oranında gres, 1 kişi ile % 0,4 oranında halter, 8 kişi ile % 3 oranında boks, 12 kişi ile % 4,5 oranında atletizm, 21 kişi %7,8 oranında diğer spor branşları seşilmiştir. Sonuç olarak en çok yapılıp ta bırakılan spor branşı futbol ve voleybol olarak belirlenmiştir. Futbol ve voleybol branşlarını Kahramanmaraş bølgesinde imkânların ve fırsatların çok olduğu gürölmüştür.

Çizelge 5.7 Araştırma grubunun takım sporu veya bireysel spor seçimine göre dağılımı

	N	%
Takım Spor	175	65,5
Bireysel Spor	94	34,5
Toplam	269	100

Araştırma grubuna, yapmış oldukları sporun takım sporunu veya bireysel spor seçimine göre dağılımı, takım sporu yapanlar 175 kişi ile % 65,5 oranında, bireysel spor yapanlar ise 94 kişi ile % 35,5 oranında olduğu gürölmüştür.

Çizelge 5.8 Araştırma grubunun sporu bırakma yaşlarına göre dağılımı

Yaş	N	%
3	1	0,4
9	1	0,4
10	1	0,4
11	7	2,6
12	19	7,1
13	40	14,9
14	70	26
15	60	22,3
16	37	13,8
17	24	8,9
18	7	2,6
19	2	0,7
Toplam	269	100

Araştırma grubuna; sporu kaç yaşında bıraktınız diye sorulduğunda 1 kişi ile % 0,4 oranında 3 yaşında, 1 kişiyle % 0,4 oranında 9 yaşında, 1 kişiyle % 0,4 oranında 10 yaşında, 7 kişiyle % 2,6 oranında 11 yaşında, 19 kişiyle % 7,1 oranında 12 yaşında, 40 kişiyle % 14,9 oranında 13 yaşında, 70 kişiyle % 26 oranında 14 yaşında, 60 kişiyle % 22,3 oranında 15 yaşında, 37 kişiyle % 13,8 oranında 16 yaşında, 24 kişiyle % 8,9 oranında 17 yaşında, 7 kişiyle % 2,6 oranında 18 yaşında ve 2 kişiyle % 0,7 oranında 19 yaşında sporu bıraktıkları görülmüştür. Yaşa göre sporu bırakma incelendiğinde ya ilk üç yıl içerisinde sporun bırakıldığı ya da adölesan döneminde sporu bırakmanın en fazla 14 yaşında gerçekleştiği bulunmuştur. Bu yaş dönemi ortaokuldan lise dönemine geçiş dönemidir bu dönem akademik gelecek için kritik bir dönemdir.

Çizelge 5.9 Araştırma grubunun en uzun süre yaptığı branşın süresine göre dağılımı

Spor Yaptığı Süre	N	%
1 yıl	59	21,9
2 yıl	57	21,2
3 yıl	41	15,2
4 yıl	46	17,1
5 ve üzeri	66	24,5
Toplam	269	100

Araştırma grubuna en uzun süre yaptığı branşın süresine göre dağılımında 59 kişi ile % 21,9 oranında 1 yıl yaptığı, 57 kişi ile % 21,2 oranında 2 yıl yaptığı, 41 kişi ile % 15,2 oranında 3 yıl yaptığı, 46 kişi ile % 17,1 oranında 4 yıl yaptığı ve % 24,5 oranında ise 5 yıl ve üzerinde yaptığı görülmüştür. Bu dağılıma göre en yüksek 1 yıl aynı branşı yaptığı belirlenmiştir.

Çizelge 5.10 Araştırma grubunun herhangi bir turnuvaya katılıp katılmamasına göre dağılımı

	N	%
Evet	213	79,2
Hayır	56	20,8
Toplam	269	100

Araştırma grubunun yapmış olduğu spor branşında herhangi bir turnuvaya katılıp katılmadığı soruldu. Bunun neticesinde 213 kişiyle % 79,2 oranında herhangi bir turnuvaya katıldığı ve 56 kişiyle % 20,8 oranında herhangi bir turnuvaya katılmadığı belirlenmiştir. Spor yapan bireyin turnuvaya katılma oranı yüksek olması o branşların Kahramanmaraş il düzeyinde aktif bir şekilde yapıldığı ve sportif aktivitelerin çok olduğunu görülmektedir.

Çizelge 5.11 Araştırma grubunun yaptığı sporla katıldığı turnuvada dereceye girip girmemesine göre dağılımı

	N	%
Evet	166	61,7
Hayır	103	38,3
Toplam	269	100

Araştırma grubunun yaptığı sporla katıldığı turnuvada dereceye girip girmemesine göre dağılımı 166 kişi % 61,7 oranında evet, 103 kişiyle % 38,3 oranında hayır cevabı alınmıştır. Bu sonuca göre Kahramanmaraş bölgesinde turnuvalarda yüksek başarı sergileyen bir spor alt yapısının olduğu görülmektedir.

Çizelge 5. 12 Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin annesinin eğitim durumuna göre dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
İlkokul	144	53,5
Ortaokul	60	22,3
Lise	47	17,5
Üniversite	18	6,7
Toplam	269	100

Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin annesinin eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında, 144 kişi ile % 53,5 oranında ilkokul, 60 kişi ile % 22,3 oranında ortaokul, 47 kişi ile % 17,5 oranında lise ve 18 kişi ile % 6,7 oranında üniversite olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda spor yapan bireylerin annelerinin çoğunluğu ilkokul mezunu olduğu eğitim seviyesinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 5. 13 Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin babasının eğitim durumuna göre dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
İlkokul	83	30,9
Ortaokul	83	30,9
Lise	62	23
Üniversite	41	15,2
Toplam	269	100

Araştırmada kullanılan örnekleme cevap veren kişinin babasının eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında, 83 kişi ile % 30,9 oranında ilkokul, 83 kişi ile % 30,9 oranında ortaokul, 62 kişi ile % 23 oranında lise ve 41 kişi ile % 15,2 oranında üniversite olarak belirlenmiştir. Bu belirlemeye göre babanın eğitim seviyesi düşüktür ama annelerin babalara oranla eğitim durumu daha düşüktür. Eğitim seviyesi düşük ailelerde yönlendirmeler bilinçli olmadığından sporu bırakmada duygusal davranılmaktadır diyebiliriz.

Çizelge 5.14 Araştırma grubunun ailenin aylık gelir durumuna göre dağılımı

Aylık Gelir Durumu	N	%
1000 TL'den az	77	28,6
1000-1500	89	33,1
1500-2000	53	19,7
2000'den fazla	50	18,6
Toplam	269	100

Araştırma grubunun ailenin aylık gelir durumuna göre dağılımı dört grupta incelenmiştir. Bu araştırmaya göre 77 kişi ile % 28,6 oranında 1000 TL den az, 88 kişi ile % 33,1 oranında 1000-1500 TL arasında, 53 kişi ile % 19,7 oranında 1500-2000 TL arasında ve 50 kişi ile % 18,6 oranında 2000 TL ve üzeri ekonomik gelir durumu oranı belirlenmiştir. Bu belirlemeye göre dört kişilik bir ailenin Nisan 2014 tarihi itibarıyla açlık ve yoksulluk sınırının 1116 TL olduğu bir yerde spor yapan ve okula giden bir kişinin

beslenme ve barınma ihtiyacının karşılanamadığı görülmektedir. Bu ihtiyaçları karşılanamayan birey ve ailenin ne kadar sağlıklı karar verebileceği manidardır.

Çizelge 5.15 Araştırma grubunun ders başarı düzeylerine göre dağılımı

Başarı Düzeyi	N	%
Çok Zayıf	4	1,5
Zayıf	19	7,1
Orta	124	46,1
İyi	111	41,3
Çok İyi	11	4,1
Toplam	269	100

Araştırma grubunun, ders başarı düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde 4 kişi ile % 1,5 oranında çok zayıf, 19 kişi ile % 7,1 oranında zayıf, 124 kişi ile % 46,1 oranında orta, 111 kişi ile % 41,3 oranında iyi ve 11 kişi ile % 4,1 oranında çok iyi olduğu görülmüştür. Ders başarısı ile ilgili dağılım incelendiğinde sporun okul derslerini olumlu etkilediği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.16 Araştırma grubunun yaptığı sporu ailede başka yapan olup olmamasına göre dağılımı

	N	%
Hayır	190	70,6
Evet	79	29,4
Toplam	269	100

Araştırma grubunun yaptığı sporu ailede başka yapan olup olmamasına göre dağılımı araştırıldığında 190 kişi ile % 70,6 oranında ailede başka yapan olmadığı, 79 kişi ile %29,4 oranında evet ailede yapan var demiştir. Büyük oranda ailede başka o sporu yapan kişinin olmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni de yeni spor dallarının örnekleme çok fazla yer tutmasıdır.

Çizelge 5.17 Araştırma grubunun kişinin yetişmiş olduğu yerleşim yerine göre dağılımı

Yerleşim Yeri	N	%
Köy	24	8,9
Kasaba	6	2,2
İlçe	19	7,1
Şehir	220	81,8
Toplam	269	100

Araştırma grubunun kişinin yetişmiş olduğu yerleşim yerine göre dağılımına bakıldığında, 24 kişi ile % 8,9 oranında köyde, 6 kişi ile % 2,2 oranında kasabada, 19 kişi ile % 7,1 oranında ilçede, 220 kişi ile % 81,8 oranında şehir merkezinde yaşamaktadır. Bunun sonucunda kişilerin büyük çoğunluğu şehir merkezinde yaşadığı belirlenmiştir.

Çizelge 5.18 Araştırma grubunun kardeş sayısına göre dağılımı

Kardeş Sayısı	N	%
Tek çocuk	3	1,1
2	58	21,6
3	95	35,3
4	74	27,5
5 ve üzeri	39	14,5
Toplam	269	100

Araştırma grubundaki kişilerin kardeş sayısına göre dağılımı incelendiğinde, 3 kişi ile % 1,1 oranında tek çocuk, 58 kişi ile % 21,6 oranında iki çocuk, 95 kişi ile % 35,3 oranında üç kardeş, 74 kişi ile % 27,5 oranında dört kardeş ve 39 kişi ile % 14,5 oranında beş ve üzeri kardeş sayısına sahip olduğu belirlenmiştir. Kardeş sayılarına bakıldığında büyük bir çoğunluğun 3 kardeş olduğu görülmüştür.

Çizelge 5.19 Cinsiyet açısından sporu bırakma nedenleri (t testi)

Faktör		N	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standard Sapma (S.D)	t-değeri	Anlamlılık Düzeyi (P değeri) Ser.Der.=2
Spor Yaşantısı ve Antrenör ile İlişkiler	Erkek	164	1,7382	,17885	T(267)= -2,522	(p<0.05).
	Kız	105	1,7956	,18657		
Aile	Erkek	164	1,7780	,27493	T(267)= - ,882	(p>0.05)
	Kız	105	1,8076	,25709		
Akademik Başarı	Erkek	164	1,6143	,27879	T(267)= - ,713	(p>0.05)
	Kız	105	1,6048	,28961		

Çizelge 5.19’da Cinsiyet açısından sporu bırakma nedenlerinde ölçek alt boyutlarında spor yaşantısı ve antrenör ile ilişkiler alt boyutunda anlamlı farklılık bulunurken(p<0.05). Aile ve akademik başarı ve okul yaşantısı alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır(p>0.05).

Spor yaşantısının devamlılığında antrenörün etkisinin olduğu söylenebilir.

Çizelge 5. 20 Turnuvada dereceye girme açısından sporu bırakma nedenleri (t testi)

Faktörler		N	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standard Sapma (S.D)	t-değeri	Anlamlılık Düzeyi (P değeri) Ser. Der.=2
Spor Yaşantısı ve Antrenör ile İlişkiler	Evet	166	1,7643	,18621	T(267)= ,414	(p>0.05)
	Hayır	103	1,7547	,18034		
Aile	Evet	166	1,8084	,25712	T(267)= 1,467	(p>0.05)
	Hayır	103	1,7592	,28334		
Akademik Başarı	Evet	166	1,6009	,28733	T(267)= - ,713	(p>0.05)
	Hayır	103	1,6262	,27536		

Çizelge 5.20’da Turnuvada dereceye girme açısından sporu bırakma nedenlerinde ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Bireyin yarışmalarda dereceye girmesi sporu bırakmada etkili olmadığı söylenebilir.

Çizelge 5.21 Takım sporu veya bireysel spor açısından sporu bırakma nedenleri (t testi)

Faktör	Sporlar	N	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standard Sapma (S.D)	t-değeri	Anlamlılık Düzeyi (P değeri) Ser.Der.=2
Spor Yaşantısı ve Antrenör ile İlişkiler	Takım Sporları	175	1,7604	,19405		
	Breysel Sporlar	94	1,7610	,16371	T(267)= -,026	($p>0.05$)
Aile	Takım Sporları	175	1,7760	,27563	T(267)= -1,135	($p>0.05$)
	Breysel Sporlar	94	1,8149	,25271		
Akademik Başarı	Takım Sporları	175	1,5957	,28702	T(267)= -1,179	($p>0.05$)
	Breysel Sporlar	94	1,6383	,27341		

Çizelge 5.21’de takım sporu veya bireysel sporlarda sporu bırakma nedenlerinde ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Sporu bırakmada bireyin takım sporu veya bireysel spor yapmasının etkisi olmadığı anlaşılabilir.

Çizelge 5. 22 Yaptığınız sporu ailenizde sizden başka yapan var mı (t testi)

Faktör	Tercih	N	Aritmetik Ortalama (\bar{x})	Standard Sapma (S.D)	t-değeri	Anlamlılık Düzeyi (P değeri) Ser.Der.=2
Spor Yaşantısı ve Antrenör ile İlişkiler	Evet	55	1,5697	,16169	T(267)= -10,153	(p<0.05)
	Hayır	214	1,8097	,15494		
Aile	Evet	55	1,6836	,31196	T(267)= -3,349	(p<0.05)
	Hayır	214	1,8168	,24912		
Akademik Başarı	Evet	55	1,5364	,27813	T(267)= -2,200	(p<0.05)
	Hayır	214	1,6297	,28117		

Çizelge 5. 22’de yapılan sporun ailede başka biri tarafından yapılıp yapılmadığına göre sporu bırakma nedenlerinde ölçek alt boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur(p<0.05).

Ailede başka spor yapan olmadığını söyleyenlerde sporu bırakmada anlamlı farklılık vardır. Buna göre ailede başka spor yapanın bulunması sporu sürdürmede önemli bir etken konumunda olduğu söylenebilir.

Çizelge 5.23 Ailenin gelir durumuna göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F	Anlamlılık
Aile Ortalama	Gruplar Arasında	,027	3	,009	,094	,964
	Grup İçinde	25,450	265	,096		
	Toplam	25,477	268			
Antrenör Ortalama	Gruplar Arasında	,118	3	,039	,419	,739
	Grup İçinde	24,891	265	,094		
	Toplam	25,009	268			
Spor Yaşantı Ortalama	Gruplar Arasında	,412	3	,137	1,148	,330
	Grup İçinde	31,747	265	,120		
	Toplam	32,159	268			

Gelir durumuna göre, anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir($p>.05$).

Çizelge 5.24 Yaşa göre yapılan tek yönlü anova testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kareler	F	Anlamlılık
Aile Ortalama	Gruplar Arasında	,966	7	,138	1,469	,178
	Grup İçinde	24,511	261	,094		
	Toplam	25,477	268			
Antrenör Ortalama	Gruplar Arasında	,422	7	,060	,639	,723
	Grup İçinde	24,587	261	,094		
	Toplam	25,009	268			
Spor Yaşantı Ortalama	Gruplar Arasında	,875	7	,125	1,043	,402
	Grup İçinde	31,285	261	,120		
	Toplam	32,159	268			

Yaşa göre, anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir($p>.05$).

Çizelge 5.25 Sporu bırakma nedenleri alt boyutları ile okuldaki ders başarı durumu, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, kardeş sayısı, spora başlama yaşı ve spor yılı arasında yapılan pearson korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Akademik başarı (1)	-								
Aile (2)	,757**	-							
Spor (3)	,150*	,207**	-						
Okuldaki ders başarı durumu (4)	-,017	-,022	-,013	-					
Baslamayasıgruplu (5)	-,056	-,052	-,013	-,032	-				
Sporyılıgruplu (6)	,085	,099	,081	,016	-,441**	-			
Anne eğitim durumu(7)	,045	,034	,154*	,089	-,065	,146*	-		
Baba eğitim durumu(8)	,048	,002	,110	,110	,001	,069	,582**	-	
Ailenin aylık geliri(9)	,009	-,023	,050	,080	-,041	,058	,459**	,513**	-
Kardeş sayısı (10)	-,096	-,036	-,015	,012	-,127*	,032	-,254**	-,265**	-,238**

* P<0.01 iki yönlü anlamlı.

** P<0.05 iki yönlü anlamlı.

Çizelge 5.25’de sporu bırakma nedenleri alt boyutları ile akademik başarı ve okul yaşantısı, spora başlama yaşı ve spor yılı arasında yapılan pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre, spora başlama yaşı ile spor yapma yılı arasında orta düzeyde negatif korelasyon mevcuttur (P<0.01). Buna göre spora başlama yaşı, düştükçe spor yapma yılı da artmaktadır.

6. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada, adölesan dönemindekilerin sporu bırakmalarına neden olan etmenleri tespit etmek amacıyla spor yapıp da sporu bırakan adölesan dönemindekilere random usulü anket uygulanmış, toplanan verilerin analizi yapıp, yorumlanarak sonuçlar çıkarılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmaya katılanların %61'i erkek (n=164), %39'u bayan (n=105) adölesandan oluşmuştur. Yaşları ortalama $16,01 \pm 1,37$ yıl (n=269) olarak belirlenmiştir. Spora başlama yaşları ise, $11,06 \pm 2,21$ yıl, sporu bırakma yaşları ise, $14,46 \pm 1,8$ yıl olarak belirlenmiştir.

Adölesan döneminde spora başlama yaşı sporu bırakmada etkisi Çizelge 5.25'e bakıldığında başlama yaşı düştükçe spor yapma yılı artmakta, orta düzeyde negatif korelasyon görülmektedir. Buradan hareketle kişinin başladığı sporun başlama yaşına uygun olarak ne kadar erken başlanırsa yapılan sporun kabullenilmesinde ve bırakmamasında daha etkili olduğu söylenebilir.

Adölesan döneminde sporu bırakmada Çizelge 5.19'de cinsiyet açısından sporu bırakma nedenleri t Testi incelendiğinde ölçek alt boyutlarında spor yaşantısı ve antrenör ile ilişkiler alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Buradan hareketle sporu bırakmada antrenörün kızlar üzerine etkisi olduğu ve antrenörün aynı cinsiyetten olmalarının önem taşıdığı vurgulanabilir.

Adölesan döneminde Çizelge 5.15'de spor yapan kişilerin sporu bırakmasında ders başarıları veya başarısızlıkları ile ilgili bir ilişki olmadığı görülmüş hatta ders başarıları ile ilgili dağılım incelendiğinde sporun okul derslerini olumlu etkilediği anlaşılmaktadır.

Adölesan dönemindekilerde anne baba eğitim düzeyinin sporu bırakmada etkisi incelendiğinde Çizelge 5.12'da spor yapan bireylerin annelerinin çoğunun ilkökul mezunu olduğu eğitim seviyesinin düşük olduğu belirlenmiştir. Çizelge 5.13'da belirlemeye göre babanın da eğitim seviyesi düşüktür ama annelerin eğitim durumu daha düşüktür. Çizelge 5.25'e bakıldığında babanın eğitim durumu sporu bırakmayı etkilememiş olup anne eğitim düzeyi arttıkça spor yaşantısı ve antrenör ile ilişkiler alt boyutunun sporu bırakmadaki etkisi artmaktadır. Aralarında düşük düzeyde pozitif ilişki vardır.

Anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi arasında pozitif bir artış vardır. Anne baba eğitim düzeyi arttıkça gelir artmakta burada pozitif ilişki vardır. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe kardeş sayısında azalma görülmekte düşük düzeyde negatif ilişki vardır. Ailelerin aylık gelirleri sporu bırakmada etkisi Çizelge 5.23’de incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Buradan hareketle anne baba eğitim durumu ve gelir durumu kendi içerisinde birbirini etkilemektedir ama sadece burada en çok anne eğitim durumunun yüksek olması ailenin gelirinin artmasına, baba eğitim düzeyine pozitif etkisi ve kardeş sayısının az olmasına etkisi olmakta ama en önemlisi sporu bırakmadaki etkisi daha fazla olduğu görülmektedir.

Adölasan döneminde spor yapan bireylerin Çizelge 5.21’de takım sporu ve bireysel sporlarda sporu bırakma nedenlerinden ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan hareketle takım sporları ve bireysel sporları yapanların sporu bırakma nedenlerinin farklılaşmadığı söylenebilir.

Adölasan döneminde bireylerin turnuvalarda dereceye girip girmemesinin sporu bırakmada etkisi Çizelge 5.20’de ölçek alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buradan hareketle bireylerin turnuvada derece yapmaları sporu bırakmalarına etkisinin olmadığı görülmüştür.

Adölasan döneminde bireylerin yapmış olduğu sporu ailede başka bir kişinin daha önce yapmış veya yapıyor olması Çizelge 5.22’de yapılan (t) testinde ölçek alt boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buradan hareketle ailede başka spor yapanın bulunması sporu sürdürmede önemli bir etken olduğu söylenebilir. Dolayısıyla ailede başka spor yapanların bulunması sporun yaşam biçimi haline dönüşmesinde etken olduğu düşünülebilir.

Aile bireylerinden bir kişinin spor yapması diğer kişilerinde spor yapmasına ve sürdürmesinde etkili olduğu, bu etki kişinin daha erken başlamasına sebep olması ailede anne ve babanın tutumunu pozitif yönde etkiler, özellikle anneye güven verir rahat bir şekilde çocuğunu spora yönlendirir. Buradan hareketle çocuğun aktivitelere katılım konusunda annenin önem taşıdığı görülmektedir.

Kahramanmaraş bölgesinde bireylerin antrenör seçiminde aynı cinsten olması sporu bırakma ya da devam ettirme hususunda önemli olduğu gözlenmektedir.

Bu çalışmada etkili faktörleri diğer çalışmalarla karşılaştırma yaptığımızda Amerika'da Thomas ve Fresar (2008)'in uzun süren çalışmasında ailenin teşviki veya baskısının sporu bırakmasında veya devam etmesinde etkili olduğu sonucu yapılan çalışmayla benzer sonuca ulaştığı görülmüştür. Yine başka bir çalışmada Delorme vd.(2010) Fransız basketbolu bağlamında gençlerin yaş gruplarına göre sporu bırakma nedenleri üzerine yaptığı araştırma da yaşın etkili olduğunu erken yaşta spora başlamanın sporu bırakmamada önemli bir etki olduğu çalışmamızı desteklemektedir.

6.1.Öneriler

Araştırma sonucunda Kahramanmaraş bölgesinde adölasan dönemi sporcuların sporu bırakmada etkili olan unsurların incelenmesi sonucunda antrenörlerin ve spor yaşantısının etkisi diğer faktörlere göre daha etkin görülmüştür. Bu etkileyen faktörler ışığında aşağıdaki öneriler sunulabilir.

Bireyin sporu bırakma ve sürdürülebilirlik konusunda en önemli etkenlerden birisi spora başlama yaşı olduğu, branşa özgü ideal yaşta başlanması önerilebilir.

Spor yapan bireyin ailesiyle irtibat halinde olunması özellikle anne faktörü dikkate alınmalıdır. Ailenin güveni spor ortamının tanıtılmasıyla desteklenmelidir.

Adölasan dönemindeki kişilerin bölgesel kültürlerin etkisiyle cinsiyet faktörünün etkili olduğu aynı cinsiyette çalıştırıcı bulundurulması etkili olduğu söylenebilir.

Antrenörlerin gerek kurslarda gerek yüksek öğretim deki eğitimlerinde pedagojik formasyon almaları ve eğitimlerinin desteklenmeleri gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor yüksek okullarının antrenörlük bölümlerinde okuyan öğrencilerin 'de pedagojik formasyon dersleri almaları gerekmektedir.

Antrenörlerin, spora yeni başlama zamanında o branşı sevdirecek düzeyde antrenman modelleri oluşturulmalı, kişiye özgü ilgi, ihtiyaç, yaş grubu, yeteneklerine göre bireysel farklılıkları göz önüne alacak şekilde antrenman yaptırılmalıdır.

Spor yaşantısında sporcunun yaptığı spora uygun beslenmelidir.

Aile denetimine açık şeffaf bir spor ortamı sporu sürdürmede önemli bir etken olabilir.

Yaptığı veya yapmak istediği spor branşının antrenman saatleri okul ders saatleriyle çakışmamalıdır.

Spor yaşantısı, diğer sosyal yaşantısını etkilememelidir.

7.KAYNAKLAR

- Abalı,O., 2012 Ergenlik Dönemi ve Ruhsal Gelişim. Adeda Yayıncılık, İstanbul, 144s.
- Açak,M., Ilgın,A., Erhan, S., 1997 Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı. Dünya Ambalaj San. Tic. A.Ş. Matbaa Tesisleri, Malatya, 4s.
- Açıkada,C.,Ergen,E., 1990 Bilim ve Spor. Büro- Tek Ofset, Ankara, 36s.
- Afyon,Y.A., Tunç, A., 1997 Beden Eğitimi ve Spor Tarihi. Damla Ofset, Konya, 1s.
- Akgün, N., 1996 Egzersiz ve Spor Fizyolojisi. Ege Üniversitesi Basımevi,1.cilt, İzmir, 264s.
- Aras, Ş., Günay, T., Ozan, S., Orçın, E., 2007. İzmir ilinde Lise Öğrencilerinin Riskli Davranışları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, İzmir. Sayı 10, s.185-187.
- Arslançan,Ç. 2008. Türkiye, Olimpiyatlara ilk kez 12 branşta katılıyor. (Erişim Tarihi: 10.11.2014)<http://www.milliyet.com.tr/default.aspx?aType=SonDakika&ArticleID=975740>
- Atabeyoğlu, C., 1991 Türk Spor Tarihi Ansiklopedisi. AN Grafik Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul, 83s.
- Aydoğ,T., 2013 Spor ve Yaşam Dergisi. Soylu Takvim, İstanbul. Sayı 7. s.65-66
- Bakanlık K., 2014 Onuncu Kalkınma Planı Spor. Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Kalkınma Bakanlığı, Ankara. 29s.
- Baltacı, G., Ersoy, G., Karaağaoğlu, N., Derman, O., Kambur, N., 2008. Ergenlerde Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Yaşam. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Yayını*, Ankara, s.38

- Çetin, N., 2000 Toplum Sağlığı için Spor. Tekten Ofset, Niğde, 119 s.
- Delorme, N., Chalabaev, A., Raspaud, M., 2010. Relative Age is Associated with Sport Dropout: Evidence from Youth Categories of French Basketball. *Scandinavian Journal of Medicine & Science Sports, Graneble, Fransa*. Sayı 10, s.9
- Derman, O., 2008. Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *Adölesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi*, İstanbul. Sayı 63, s.193
- Düzgün, İ., Baltacı, G. 2009. Düzenli Spor Yapan ve Yapmayan Adölesanlarda Esneklik Test Sonuçlarının Yaş ve Cinsiyete Bağlı Değişimi. *Türkiye Fizyoterapistler Derneği Yayını*, Ankara. Sayı 20, s.189
- Enoksen, E., 2011. Drop-out Rate and Drop-Out Reasons Among Promising Norwegian Track and Field Athletes. *Scandinavian Sport Studies* http://idtjeneste.nb.no/URN:NBN:no-bibsys_brage_17905 s.43
- Ercan, O., 2005. Adölesanın Psikososyal Gelişimi. *Adölesan Sağlığı Sempozyum Dizisi*, İstanbul. Sayı 43, s.187
- Erdemli, A., 1997. İstanbul Üniversitesi Felsefe Arkivi Dergisi. İstanbul. Sayı 30 s.160
- Erdemli, A., 1996 İnsan Spor ve Olimpizm. Sarmal Yayınevi, İstanbul, 20s.
- Erkal, M.E., 1992 Sosyolojik Açından Spor. Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi, İstanbul, 86s.
- Erten, R., 2006. Türk Sporunun Yapısal Düzeni, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara. Sayı 10, s.119
- Fişek, K., 1980 Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi. *S. B. F. Yayınları*, Ankara, 564 s.

- Gençlik ve Spor Bakanlığı. 2013. Kahramanmaraş ilinde federasyonlara göre sporcu sayıları. (Erişim Tarihi: 25.10.2014) <https://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce>
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. 2013. Kahramanmaraş ilçe merkezlerinde Bulunan Spor Tesislerine Ait Bilgiler. (Erişim Tarihi: 25.10.2014) <https://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/130/164/OlimpikSporDallari>
- Gölleroğlu, İ., 2010. Türkiye’de Yüzme Branşı ile Uğraşan Sporcuların Spor Yaşamlarının Erken Yaşta Sona Ermesinin Nedenleri. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 109s.
- Göral, M., 2001 Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş. Tuğra Ofset, Isparta, 5s.
- Gümüşdere, Ş., 2008. İstanbul’da Bir Gençlik Merkezi Deneyimi. *Adölesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi Yayını*, İstanbul. Sayı 63, s.32
- Günay, M., Tamer, K., Cicioğlu, İ., 2010 Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü. Gazi Kitabevi, Ankara, 389s.
- Karaküçük, S., Gürbüz, B., 2007 Rekreasyon ve Kent(li)leşme. Gazi Kitabevi, Ankara, 193s.
- Karapınar, M., 2006. Beden Eğitimi ve Spor Tarihi Öğretim Programı. *Devlet Kitapları Yayını*, Ankara, 28s.
- Kılıç, M.N., 2012 Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Beden Eğitimi ve Spor Tarihi. Devlet Kitapları, Ankara, 142s.
- Kılıçlıoğlu, S., Araz, N., Devrim, H., 1960 Meydan Larousse. Meydan Yayınevi, İstanbul. Cilt,1-10, 334s.
- Koruç, Z., Bayar, P., 1992 Kitle Sporu ve Spor Psikolojisi. C.İ.O. Araştırması, Marmara Üniversitesi Basımevi, İstanbul, 115s.

Koryürek, C., 2003 Olimpiyadlar. Stil Matbaacılık, İstanbul, 20s.

Maden, S., 2010. Çocuklarda Sporu Bırakma Nedenleri. *11.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya, 1783s.

Mengütay, S., 1997 Morpa Spor Ansiklopedisi. Orhan Ofset, İstanbul. Cilt 2, 5s.

Molinero,O. vd. 2003. Dropout Reasons in Young Spanish Athletes. Relationship to Gender, *type of Sport and Level of Competition. Journal of Sport Behavior*, Spain. 255s.

Mollamahmutoğlu. L., 2006. Adolesana Yaklaşım. *I. Adölesan Sağlığı Kongresi*, Ankara, 228s.

Oyar. B.Z., Aşçı, F:H., Çelebi, M., Mülazımoğlu, Ö., 2001. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, Ankara. Sayı12, s.32

Özçebe, H., 2002. Birinci Basamakta Adölesan Sorunlarına Yaklaşım. *Hacettepe Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD. Yayını*, Ankara. Cilt 11, sayı 10 s.374-377

Özsoy, S. 2011. Basına Yansımasıyla 1952 Amatörlük Olayı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Muğla. Sayı 26, s.69

Öztürk, H. 2014. Spor Hukuku Yazıları. *İstanbul Barosu Yayınları*, İstanbul. Sayı Ekim, s.136

Öztürk, İ., Emirmahmutoğlu. A.S., Akıncılar, E., Yaşa, A., 1967 Kahraman Maraş'ta Spor. Kahramanmaraş İl Yıllığı, Kahramanmaraş, 33s.

Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu, M.F., Demirel, E.T., Ramazanoğlu, M.O., Altungül, O., 2005 Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, Elazığ, 153s.

- Ryska, T.A., Hohensee, D., 2002 Participation Motives in Predicting Sport Dropout Among Australian Youth Gymnasts. *North American Journal of Psychology*, North Amerika, 199s.
- Seçilmiş, K., 2004 Antik Zamandan Günümüze Olimpiyat Oyunları. Umut matbaacılık, İstanbul. 160s.
- Small, E., 2006 Çocuk ve Spor. Optimist Basım Dağıtım, İstanbul, 52s.
- Sorrazin, P., Vallerand, R., Guillet, E., Pelletier, L., Cury, F., 2002 Motivation and Droupout in Female Handballers, a 21-month prospective study. *European Journal of Social Psychology*, Canada, 395 s.
- Sunay, H., 2009 Spor Yönetimi. Gazi Kitabevi, Ankara, 435s.
- Sunay, H., 2010 Sporda Organizasyon. Gazi Kitabevi, Ankara, 39s.
- Şahin, M., 2002 Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü. Nobel Yayınevi, İstanbul, 370 s.
- Şen, A., 2005 Kahramanmaraş Spor, Dünden Bugüne Kahramanmaraş. Nesil Matbaacılık, Kahramanmaraş, 184s.
- Şirin, E.F., 2008. Spormetre. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Ankara. Sayı 6, s.5
- Tatlıdil, H., 2002 Uygulamalı çok Değişkenli İstatistiksel analiz. Akademi Matbaası, Ankara, 5 s.
- Tayga, Y., 1990 Türk Spor Tarihine Genel Bakış. T.C.Başbakanlık Gsgm, Ankara, 308s.
- Thomas, J.F., Jean, C., Deakin, J., 2008 Exemining Adolescent Sport Droupout and Prolenged Engagement from a Devolopmental Perspective. *Journal of Applied Sport Psychology*, U.S.A., 318 s.

Tok, G., 2005. Ergenlik Dönemi. *Bilim ve Teknik Dergisi*, Ankara. Sayı10, s.96

Türkiye Milli Olimpiyatlar Komitesi. 2012. Madalyalarımız. (Erişim Tarihi:20.10.2014)
http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/sayfa_detay.aspx?id=65

Uzun, M., Hazar, M., Döşyılmaz, E., Kaplan, M., 2005. Kahramanmaraş İlinde Yapılan Folklorik Güreşler ve Sosyal Hayata Etkileri. 1.*Kahramanmaraş Sempozyumu*, İstanbul. Cilt,2 s.1128

Wall,M., Cote,T., 2007. Developmental Activities that Lead to Dropout and Investment in Sport. *Physical Education and Sport Pedagogy*, Kingston, Canada. Sayı 20, s.77

Yavaş, M., İlhan, A., 1997 Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Melisa Matbaacılık, Bursa, 172 s.

Yılmaz, Z., Koruç, Z., Kocaekşi, S., Arsan, N., 2010. Çocukların Spora Katılım Nedenleri. *11.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Antalya, 623s.

Zorba, E., 2008. Yasam ve Egzersiz. *Gazi Haber Dergisi*, Ankara. Sayı, Eylül s.44

8.EKLER

EK-1.Sporu Bırakma Ölçeği

SPORU BIRAKMA NEDENLERİ ENVANTERİ

Bu anket çalışması Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans programı dahilinde yürütülmekte olan “Adölesanlarda Spor Bırakma Nedenlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği)”adlı tez çalışması kapsamında uygulanmaktadır. Yaptığımız spor branşı ile ilgili olarak spora devam ya da devam etmeme konularını ele alan aşağıda bir dizi soru verilmiştir. Elde edilen veriler, bilimsel amaçlı kullanılacaktır. İçten ve samimi cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Ayhan KAYABAŞI
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Selçuk GENÇAY
K.S.Ü BESYO Öğretim Üyesi

1. Cinsiyet: Erkek Kız
2. Yaş: ... 3. Boy: ... 4. Kilo: ...
5. Kaç yaşında spora başladınız?: ...
6. En uzun süre yaptığınız spor branşı(Lütfen sadece bir seçenek işaretleyiniz):
 Futbol Basketbol Voleybol Hentbol
 Badminton Yüzme Tenis Judo
 Güreş Halter Boks Atletizm Diğer:
7. Sporü kaç yaşında bıraktınız?: ...
8. En uzun süre yaptığınız branşı ne kadar süre yaptınız?:
9. Herhangi bir turnuvaya katıldınız mı?: Evet Hayır
10. Katıldırıysanız dereceye girdiniz mi?(ilk üç): Evet Hayır
11. Annenizin eğitim durumu:
 İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
12. Babanızın eğitim durumu:
 İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
13. Ailenizin aylık ortalama geliri:
 1000 TL'den az 1000-1500 1500-2000 2000 TL'den fazla
14. Okuldaki ders başarı durumunuz nedir?:
 Çok Zayıf Zayıf Orta İyi Çok İyi
15. Yaptığınız sporü ailenizde sizden başka yapan var mıdır?
 Hayır Evet(Yakınlık Derecesi):
16. Yetişmiş olduğun yerleşim yeri
 Köy Kasaba İlçe Şehir Büyükşehir
17. Kaç kardeşiniz.
 Tek çocuk 2 3 4 5 ve üzeri

	EVET	HAYIR
1- Akrabalarım spor yapmamı istemiyor.		
2- Ailem spor yapmamı istemiyor.		
3- Okulda başarısızlık yaşamaktan korkuyorum.		
4- Artık bu antrenörle çalışmak istemiyorum.		
5- Sürekli yenilmekten bıktım.		
6- Spor aracılığı ile hiçbir başarı elde edemedim.		
7- Kardeşlerim spor yapmamdan hoşlanmıyor.		
8- Antrenörümün sürekli bana kızmasından hoşlanmıyorum.		
9- Yeni beceriler öğrenemiyorum.		
10- Spor yaptığım için arkadaşlarıma fazla zaman ayıramıyorum.		
11- Okuldaki başarısızlığımı annem ve babam spor yapmama bağlıyor.		
12- Antrenmanlarda sürekli aynı şeyleri yapmaktan bıktım.		
13- Öğretmenlerim sporcu olmamı istemiyor.		
14- Sürekli yarışmalara gitmek bana zor geliyor.		
15- Spor yapmaktansa arkadaşlarımla vakit geçirmek daha güzel.		
16- Ailemin baskısından bıktım.		
17- Okul disiplini beni antrenman yapmaktan alıkoyuyor.		
18- Eğlenmek için biraz daha fazla zamana ihtiyacım var.		
19- Yarışmak yerine oyun oynamayı tercih ediyorum.		
20- Sakatlanmaktan korkuyorum.		
21- Antrenmanlarda çok yorulduğum için derslerime konsantre olamıyorum.		
22- Antrenörümün antrenman metotlarından hoşlanmıyorum.		
23- Diğer arkadaşlarıma göre daha az sportif beceri öğrendim.		
24- Antrenman ve maçlardan dolayı bazı derslere katılamıyorum.		

Katılımınız için teşekkür ederiz.

ETİK KURUL ONAY YAZISI

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARAR FORMU						
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	11.03.2013		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	11.03.2013		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı	Açıklama				
	TÜRKÇE ETİKET ÖRNEĞİ	☐				
	SİGORTA	☐				
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☐				
	BIYOLOJİK MATERİYEL TRANSFER FORMU	☐				
	HASTA KARTI/GÜNLÜKLERİ	☐				
	ILAN	☐				
	YILLIK BİLDİRİM	☐				
	SONUÇ RAPORU	☐				
	GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐				
DİĞER:	☒	Anket Formu				
KARAR BİLGELERİ	Karar No: 2013/06-6	Tarih: 04.04.2013				
	Yukarıda bilgileri verilen klinik araştırma başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan Etik Kurul üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.					
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU						
AMA ESASI	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesi					
ANIN UNVANI / ADI / SOYADI	Prof. Dr. Metin KILINÇ					
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile ilişkisi	Katılım *	İmza
Prof. Dr. Metin KILINÇ Başkan	Tıbbi Biyokimya	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Mustafa GÜL Üye	Tıbbi Mikrobiyoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR Üye	Göz Hastalıkları	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒	
Doç. Dr. Harun ÇIRALIK Üye	Tıbbi Patoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Yusuf ERGÜN Üye	Tıbbi Farmakoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒	
Doç. Dr. Tufan MERT Üye	Biyofizik	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Mehmet DAVUTOĞLU Üye	Çocuk Sağ. ve Hast.	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒	
Doç. Dr. Nimet ŞENOĞLU Üye	Anest. ve Rea.	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Gürkan ACAR Üye	Kardiyoloji	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Ramazan KARANFİL Üye	Adli Tıp	KSÜ Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Mehmet Emin DARENDELİ Üye	Avukat	Serbest	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Mustafa CANSARAN Üye	Ziraat Mühendisi	İl Gıda, Tarım ve Hay. Müd.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Turan YILDIZ Üye	Öğretmen	Özel Ali KENGER Anadolu Lisesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
* :Toplantıda Bulunma						

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, soyadı : Ayhan KAYABAŞI
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 18.02.1974 Kahramanmaraş
Medeni hali : Evli
Telefon : 0 505 2965145
e-posta : kayabasiayhan@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	MÜ/Beden Eğitimi ve spor Bölümü	1999
Lise	Fatih Lisesi	1993

İş Denevimi

Yıl	Yer	Görev
2003-...	MEB/Kahramanmaraş	Öğretmen

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Judo, Badminton, Gezmek